



Выходить три раза въ мѣсяцъ въ
г. Кременецъ, Волынской губерніи.



Цѣна годовому изданію съ пересы-
лкою 5 руб.,—безъ перес. 4 руб.

11 Мая

№ 14

1898 года.

◎ ЧАСТЬ ОФФИЦІАЛЬНАЯ. ◎

І.

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫЯ РАСПОРЯЖЕНІЯ.

О приобрѣтеніи въ г. Житомирѣ дома для церковно-учительской школы.

Копія отношенія Училищнаго Совѣта при Святѣйшемъ Синодѣ отъ 24 марта 1898 года за № 1686.

Въ Волынской Епархіальный Училищный Совѣтъ.

Обсудивъ ходатайство Волынскаго Епархіальнаго Училищнаго Совѣта объ отпускѣ денежныхъ средствъ на приобрѣтеніе въ г. Житомирѣ дома и усадьбы для помѣщенія Житомирской церковно-учительской школы, канцеляріи и книжнаго склада Епархіальнаго Совѣта и разсмотрѣвъ представленные чертежи намѣченнаго къ приобрѣтенію дома и проектъ на приспособленіе онаго, Училищный Совѣтъ при Святѣйшемъ Синодѣ журнальнымъ опредѣленіемъ, отъ 11—18 марта 1898 года за № 192, утвержденнымъ г. Оберъ-Прокуроромъ Святѣйшаго Синода, постановилъ: въ дополненіе къ 4000 р. изъ имѣющихся въ распоряженіи Волынскаго Епархіальнаго Училищнаго Совѣта

6,000 р. мѣстныхъ средствъ, отпустить изъ кредита въ 225.000 р., ассигнованнаго по § 8 ст. 3 лит. А. смѣты Святѣйшаго Синода 1898 г. «на содержаніе существующихъ и устройство новыхъ церковно-учительскихъ школъ», въ распоряженіе Волынскаго Епархіальнаго Училищнаго Совѣта десять тысячъ (10.000 р. на приобрѣтеніе дома съ усадьбой у дворянина А. Годзембы, съ тѣмъ, чтобы приспособленіе сего дома подъ помѣщеніе Житомирской церковно-учительской школы и Епархіальнаго Совѣта произведено было по исправленному профессоромъ А. Н. Померанцевымъ плану и съ употребленіемъ на сей предметъ 2000 р. изъ помянутыхъ 6000 р. мѣстныхъ средствъ: о чемъ, для зависящихъ распоряженій и съ препровожденіемъ исправленнаго плана и смѣты, Училищный при Святѣйшемъ Синодѣ Совѣтъ симъ и сообщаетъ Волынскому Епархіальному Училищному Совѣту, поручая оному объ отпускѣ денежныхъ средствъ на содержаніе церковно-учительской школы въ г. Житомирѣ войти съ особымъ ходатайствомъ въ Училищный при Святѣйшемъ Синодѣ Совѣтъ, съ указаніемъ имѣющихся мѣстныхъ средствъ по устройству приобрѣтаемаго зданія для школы. Къ сему Училищный при Святѣйшемъ Синодѣ Совѣтъ присовокупляетъ, что объ отпускѣ въ распоряженіе Епархіальнаго Училищнаго Совѣта помянутыхъ 10.000 р. сообщено въ Волынскую Казенную Палату переводнымъ требованіемъ отъ 23 марта 1898 года за № 1648. За помощника Предсѣдателя С. Миропольскій. Завѣдывающій Канцелярією Ив. Соколовъ.

Съ подлиннымъ вѣрно: Дѣлопроизводитель Волынскаго Епархіальнаго Училищнаго Совѣта *Стефанъ Шафаревичъ*.

II.

ЕПАРХІАЛЬНЫЯ РАСПОРЯЖЕНІЯ И ИЗВѢСТІЯ.

Награжденіе скуфьею.

Священникъ с. Пустомыть, Ровенскаго уѣзда, Іероолей Плисъкевичъ за пастырскую дѣятельность награжденъ Его Высокопреосвященствомъ скуфьею.

Преподаніе Архипастырскаго благословенія, награжденіе набедренникомъ и похвальнымъ листомъ.

Прихожанамъ д. Песочно приписной къ Седлищскому приходу Ковельскаго уѣзда, за пожертвованія на постройку церкви, Его Высокопреосвященствомъ преподано благословеніе Божіе, а мѣстный священникъ Авдій Концевичъ награжденъ набедренникомъ.

Резолюціею Его Высокопреосвященства отъ 13 апрѣля за № 1470, жителю г. Овруча—дворянину Ивану Никитову Барановскому, за усердіе въ дѣлѣ ремонтировки древней св.-Николаевской церкви въ томъ городѣ, выразившееся въ пожертвованіи 50 р. на означенную ремонтировку, преподано благословеніе Божіе.

Жителямъ с. Сосновки, Житомирскаго уѣзда: отставному подполковнику Владиміру Анненкову и крестьянину Ивану Мельнику за пожертвованія, сдѣланныя ими въ мѣстную церковь, и мѣстному священнику Сусеону Кошицу за расположеніе сихъ послѣднихъ къ пожертвованіямъ преподано Его Высокопреосвященствомъ благословеніе Божіе.

Церковный староста с. Крылова, Острожскаго уѣзда, Никифоръ Лайчукъ за ревностное исполненіе своей обязанности награжденъ Его Высокопреосвященствомъ похвальнымъ листомъ, а крестьянину того же села и уѣзда Кириллу Ярмолюку за сердечное участіе, принятое имъ при постройкѣ мѣстнаго храма, преподано благословеніе Божіе.

ОТЧЕТЪ

о состояніи Волынскаго Церковно-Археологическаго Общества въ 1897 году.

Волынское Церковно-Археологическое Общество закончило четвертый годъ своего существованія.

Почетныхъ членовъ Общество имѣетъ 15, дѣйствительныхъ 18 и членовъ-сотрудниковъ и корреспондентовъ 85. Общее собраніе членовъ Общества въ отчетномъ году было одно годич-

ное. Въ немъ заслушанъ отчетъ Распорядительнаго Комитета и избраны почетными членами: Высокопреосвященный Θεогностъ Архіепископъ Новгородскій, г. Начальникъ губерніи Генераль-Маіоръ Θ. Θ. Треновъ и профессора Императорскаго Университета св. Владимира: Н. П. Дашкевичъ и В. Б. Антоновичъ. Эстренныхъ общихъ собраній не было.

Активная дѣятельность Общества, по уставу его, сосредоточивается въ Распорядительномъ Комитетѣ, избираемомъ на три года. Комитетъ въ настоящемъ своемъ составѣ избранъ въ прошломъ 1897 году. Предсѣдателемъ Комитета состоитъ д. с. с. М. Г. Барскій и членами: Кае. прот. Н. Н. Трипольскій, свящ. Н. М. Бурчакъ-Абрамовичъ и преподаватели: И. Я. Радецкій и О. А. Фотинскій. Послѣдній завѣдываетъ древлехранилищемъ и библіотекою Общества и исполняетъ обязанности Секретаря Комитета.

Ученая дѣятельность Распорядительнаго Комитета сосредоточивалась главнымъ образомъ на разысканіяхъ памятниковъ родной старины. Въ отчетномъ году въ этомъ отношеніи частію разсмотрѣна библіотека Дерманскаго монастыря, изъ которой и поступили въ Епархіальное древлехранилище нѣкоторыя цѣнныя въ археологическомъ отношеніи старинныя (XV—XVI вв.) рукописныя богослужебныя книги и произведенія патристической литературы. Черезъ сношеніе съ священникомъ м. Торчина Луцкаго уѣзда о. Романомъ Тиминскимъ получены нѣкоторые интересные старинные акты, частію въ подлинникъ, частію въ копіяхъ. Ученый изслѣдователь первобытныхъ древностей Волыни П. И. Тиховскій, посѣщавшій въ отчетномъ году древлехранилище, общалъ ему часть своей богатой коллекціи. Члены Комитета О. А. Фотинскій и свящ. Н. М. Бурчакъ-Абрамовичъ продолжали описаніе памятниковъ древности, находящихся въ древлехранилищѣ. Въ настоящемъ году предполагается описаніе это напечатать.

Комитетъ съ готовностью оказывалъ содѣйствіе въ сферѣ своей дѣятельности всѣмъ, кто къ нему обращался. Сообщены нѣкоторые матеріалы для историко-статистическаго описанія Волыни давно занимающемуся этимъ трудомъ преподавателю Волынской духовной Семинаріи Н. И. Теодоровичу. Обѣщано содѣйствіе по изученію нѣкоторыхъ памятниковъ древлехранилища Краковскому ученому Гижицкому. Въ сентябрѣ мѣсяцѣ 1897 г. посѣтилъ древлехранилище извѣстный ученый изслѣдователь старины юго-западнаго края проф. В. Б. Антоновичъ, подробно изучавшій нѣкоторые памятники, хранящіеся въ на-

шемъ музеѣ, для предстоящаго въ августѣ мѣсяцѣ 1899 г. XI археологическаго сѣзда.

Комитетъ давно уже имѣлъ совѣщанія, по поводу участія въ Кіевскомъ археологическомъ сѣздѣ, тѣмъ болѣе, что послѣдній имѣеть быть посвященъ Волини, преимущественно предъ другими областями русскими. Къ этому сѣзду готовится между прочимъ проф. В. Б. Антоновичемъ изданіе полной археологической карты Волини, подобно изданной имъ же два года тому назадъ чрезвычайно цѣнной археологической картѣ Кіевской губерніи. Въ бытность свою въ г. Житомирѣ проф. Антоновичъ между прочимъ высказалъ мнѣніе, что громадную пользу въ этомъ отношеніи могли бы оказать своими сообщеніями мѣстные жители, особенно священники Волинскіе. По этому поводу Распорядительный Комитетъ вошелъ въ сношенія съ Предварительнымъ Комитетомъ по устройству Археологическаго сѣзда въ г. Кіевѣ, и получивъ отъ него программу для собранія свѣдѣній о древностяхъ Волинскихъ, перепечатавъ эту программу въ Волинскихъ Епарх. Вѣдомостяхъ, пригласивъ все духовенство Волинское возможные на вопросы программы отвѣты сообщать Распоряд. Комитету Вол. Церковно-Арх. Общества или непосредственно Кіевскому Предварительному Комитету по устройству XI Археологическаго Сѣзда. Въ высшей степени желательно, чтобы на программу эту было обращено вниманіе всѣми классами Общества и чтобы желательныя свѣдѣнія сообщили всѣ, кто имѣеть къ тому какую либо возможность. Печатные оттиски программы Комитетъ предлагаетъ всѣмъ, кто желаетъ съ нею ознакомиться. На Кіевскомъ археологическомъ сѣздѣ предполагается также временная археологическая выставка. Комитетъ предложилъ для этой выставки памятники своего древлехранилища. Желательно, чтобы и частные коллекціонеры не отказали въ сообщеніи свѣдѣній и самихъ памятниковъ для этой выставки, какъ бы ни малы были ихъ коллекціи. Печатныхъ изданій Общества Комитетъ въ отчетномъ году не далъ. Мѣшалъ этому отчасти недостатокъ интереснаго матеріала, но еще болѣе самое больное мѣсто нашего Общества, какъ и многихъ другихъ — недостатокъ средствъ. Это роковое обстоятельство парализовало уже многія начинанія и предположенія Комитета и вѣроятно долго еще будетъ тяготѣть надъ нимъ. Нельзя сказать, чтобы Общество не имѣло поступленій, но поступленій этихъ слишкомъ недостаточно для покрытія даже расходовъ уже произведенныхъ. Расходы эти сводятся исключительно почти къ постройкѣ собственнаго зданія для древле-

хранилища и библіотеки. Жителямъ г. Житомира зданіе это извѣстно: оно находится на Большой Вильской улицѣ и занято въ настоящее время народною чайною Попечительства о народной трезвости. Къ постройкѣ его побудили недостатки и тѣснота настоящаго помѣщенія древлехранилища въ архіерейскомъ домѣ и неудобство его для посѣщеній публики. Постройка дома закончена полтора года тому назадъ, но Комитетъ принужденъ былъ сдать его въ наемъ, для покрытія хотя части произведенныхъ расходовъ. Зданіе обошлось въ сумму 16261 р. 63 к.; уплачено пока по счетамъ 11346 р. 27 к., слѣдовательно остается покрыть еще дефицитъ по постройкѣ въ 4915 р. 36 к. До покрытія этого дефицита нельзя и думать о производствѣ большихъ археологическихъ изысканій, о приобрѣтеніи памятниковъ старины, для чего требуются всегда не малыя средства.

Финансовый годъ Общества опредѣляется слѣдующимъ образомъ: къ 1 января 1897 г. состояло въ кассѣ Общества 863 р. 64 к. Въ 1897 г. поступило: членскихъ взносов 149 р., пожертвованій отъ г. Дурилина 300 р. и отъ духовенства епархіи 323 р. 40 к., отъ продажи изданій Общества 1580 р.; а всего съ остаткомъ отъ 1896 г. 3216 р. 4 к. Въ томъ же 1897 г. израсходовано: на постройку зданія для древлехранилища 1381 р. 88 к., на переплетъ книгъ 5 р., на содержаніе библіотеки 383 р. 10 к., на содержаніе канцеляріи и письмоводителя 66 р. 10 к., на расходы по изданію «Сборника» 428 р. 12 к., а всего израсходовано 2264 р. 20 к. и затѣмъ къ 1 января 1898 г. оставалось 951 р. 84 к.

Епархіальное древлехранилище въ отчетномъ году пополнялось очень незначительно: всего поступило древнихъ памятниковъ 32 нумера. Всѣ они поступили путемъ пожертвованій. Нѣсколько значительнѣе были поступления въ библіотеку. А именно: древнихъ рукописей поступило 44 нумера, старопечатныхъ книгъ 3 нумера и современныхъ историко-археологическихъ изданій 207 нумеровъ. Рукописи и старопечатныя книги поступали также путемъ пожертвованій, изданія же современные частію приобрѣтены на средства Общества, частію поступили въ обмѣнъ на изданія Волинск. Церковно-Арх. Общества отъ различныхъ ученыхъ обществъ, съ которыми Распорядительный Комитетъ состоитъ въ постоянныхъ сношеніяхъ. Таковы: Московское Археологическое Общество, Московское Общество исторіи и древностей Россійскихъ, Румянцевскій музей, С.-Петербургская Археографическая Коммиссія, Виленская Коммиссія для разбора древнихъ актовъ, Виленская Публичная библіотека, Кіевская

Комиссія для разбора древнихъ актовъ, Кіевскій Центральный Архивъ, Львовское Товарищество имени Шевченка, Подольскій Историко-статистическій Комитетъ и др. До настоящаго времени на содержаніе бібліотеки спеціально поступало до 600 р. въ годъ отъ мѣстнаго духовенства. Но епархіальный сѣздъ 1897 г., къ сожалѣнію отнялъ эту ассигновку и бібліотека будетъ получать только незначительныя суммы, жертвуемыя монастырями Волынскими. Всего въ древлехранилищѣ состоитъ въ настоящее время древнихъ памятниковъ вещественныхъ 184 номеровъ, въ бібліотекѣ: рукописей 420 номеровъ, старопечатныхъ книгъ 127 номеровъ и современныхъ изданій 698 номеровъ. Сверхъ того имѣется свыше тысячи историко-статистическихъ описаній приходовъ Волынской епархіи, составленныхъ мѣстными священниками.

О выдачѣ книгъ для сбора пожертвованій.

Волынскою духовною Консисторією, на основаніи резолюціи Высокопреосвященнаго Модеста, Архіепископа Волынскаго отъ 9 апрѣля сего года за № 1440,—на имя крестьянъ м. Старотучина, Ровенскаго уѣзда, Спиридона Осипчука и Герасима Немковича выдана книга за № 5795, для сбора въ предѣлахъ Волынской епархіи, въ теченіи одного года, добрыхотныхъ пожертвованій на постройку новой церкви въ вышеупомянутомъ мѣстечкѣ.

Тою же Консисторією на основаніи опредѣленія Волынскаго Епархіального Начальства, отъ 20—21 апрѣля сего года на имя дворянина Владиміра Александровича Крѣпиша и крестьянъ м. Народичъ, Овручскаго уѣзда, Макарія Фещенко и д. Старое-Шарно—Михайла Царюка, выдана книга за № 6472 для сбора въ предѣлахъ Волынской епархіи, въ теченіи одного года, добрыхотныхъ пожертвованій на постройку въ м. Народичахъ—новой деревяной церкви.

Вѣдомость о движеніи суммъ Эмеритальной кассы духовенства Волынской епархіи за апрѣль мѣсяць 1898 года.

	Налич- ными.		°°/°° бумагами.	
	Руб.	К.	Руб.	К.
Къ 1 апрѣля 1898 г. оставалось . .	2915	34	132212	29
Въ теченіи апрѣля поступило:				
а) взносовъ въ пользу эмеритальной кассы.	188	63	—	—
<hr/>				
Итого въ приходѣ съ остаточными .	3103	97	132212	29
Изъ этихъ денегъ въ теченіи апрѣля израсходовано:				
а) на жалованье служащимъ кассы	125	98	—	—
б) на канцелярскія принадлежности	1	55	—	—
<hr/>				
Итого въ расходѣ	127	53	—	—
<hr/>				
Затѣмъ къ 1-му мая остается	2976	44	132212	29

О смерти священника и псаломщиковъ.

Благочинный 2 округа Заславскаго уѣзда священникъ Никаноръ Подвысоцкій отъ 9 апрѣля за № 108 сообщилъ Редакціи для напечатанія, что въ ночь съ 22 на 23 марта сего 1898 года умеръ отъ разжиженія спиннаго мозга священникъ с. Капустина, Заславскаго уѣзда, Сергій Гордѣвичъ на 33 году жизни. По смерти его осталась жена Анна Анастасіева 27 л. и дѣти: Всеволодъ 6 л. и Людмила 2 л. По смерти священника Гордѣвича имущества осталось на 240 р., котораго едва хватитъ на пополненіе долговъ по векселямъ и роспискамъ, образовавшихся вслѣдствіе двухлѣтней его болѣзни.

Благочинный 5 округа Житомирскаго уѣзда священникъ Онисифоръ Конахевичъ отъ 10 апрѣля за № 132 сообщилъ Редакціи для напечатанія, что 6 апрѣля сего 1898 года умеръ псаломщикъ с. Гриновець, Яковъ Яковлевъ Марчаковскій, 61 года отъ роду. Въ семействѣ у него остались въ крайней бѣдности,—жена—вдова и шесть непристроенныхъ дочерей. Псаломщикъ Марчаковскій аккуратно вносилъ эмеритальный и 5-копѣечный взносы, а потому семейство его имѣетъ право на полученіе пособій.

Тотъ же Благочинный отъ 14 апрѣля за № 142 сообщилъ Редакціи для напечатанія, что 7 апрѣля умеръ заштатный псаломщикъ с. Карповецъ Косма Ивановъ Шалуха 57 л. отъ роду. Въ семействѣ его осталась въ крайне бѣдномъ положеніи жена—вдова и три сына совершеннолѣтніе, но непристроенные. Шалуха вышелъ заштатъ по болѣзни только въ м. іюль минувшаго 1897 года, а до того времени аккуратно вносилъ пятикопѣечный и эмеритальный взносы, а потому вдова его имѣетъ право на полученіе пособія.

Благочинный 1 округа Овручскаго уѣзда протоіерей Димитрій Комиссаревскій отъ 24 апрѣля за № 254 сообщилъ Редакціи для напечатанія, что въ с. Калиновкѣ, Овручскаго уѣзда, 21 апрѣля умеръ отъ водянки на 60 году жизни псаломщикъ Михаилъ Григоріевъ Гречина, оставивъ безъ всякихъ средствъ къ жизни жену Александру Иванову

48 л. и четверо непристроенныхъ дѣтей: Николая, принятаго въ военную службу по призыву 23 л., Надежду 14 л., Марію 10 л. и Софію 8 л. Имущества послѣ покойнаго Гречины осталось: пара тощихъ лошадей, такая же корова и три овцы. Пятикопѣчный и эмеритальный взносы съ 1894 года покойникъ Гречина платилъ аккуратно.

Благочинный 4 округа Владиміро-Волинскаго уѣзда Іоаннъ Абрамовичъ отъ 27 апрѣля за № 159 сообщилъ Редакціи для напечатанія, что 13 числа апрѣля сего 1898 года умеръ псаломщикъ с. Туричанъ Петръ Яковлевъ Рафальскій на 62 г. жизни, оставивъ послѣ себя жену Анастасію Даміанову 59 л. и двое непристроенныхъ еще къ жизни дѣтей: дочь Елисавету 22 л. и сына Ивана 18 л.; кромѣ сихъ дѣтей есть еще три сына, состоящихъ въ должностяхъ псаломщиковъ. Взносы въ Эмеритальную Кассу и въ пользу осиротѣлыхъ семействъ Рафальскій вносилъ всегда исправно.

ВОЛЫНСКІЯ

ЕПАРХІАЛЬНЫЯ ВѢДОМОСТИ.

11 Мая

№ 14

1898 года.

◎ ЧАСТЬ НЕОФИЦІАЛЬНАЯ. ◎

Учрежденіе въ г. Житомирѣ—Волынскомъ монастырѣ въ связи съ общимъ состояніемъ православно-русскаго дѣла въ городѣ и краѣ въ прежнее и настоящее время.

Опредѣленіемъ Святѣйшаго Синода отъ 1—28 февраля сего 1898 года по ходатайству Его Высокопреосвященства, Высокопреосвященнѣшаго Модеста, Архіепископа Волынскаго и Житомирскаго постановлено учредить въ г. Житомирѣ Волынской Епархіи общежительный мужской монастырь съ наименованіемъ онаго Богоявленскимъ.

Учрежденіе монастыря на Волыни въ средоточно-административномъ пунктѣ губерніи—фактъ въ высшей степени отраднѣйшій и знаменательный! Фактъ этотъ—побѣдное торжество исторически сложившагося и вѣковѣчнаго строя русской жизни, торжество основъ и устоевъ той культуры и цивилизаціи, идеаль которой православіе.

Ясно говорить о немъ объ упроченіи православно-христіанскихъ началъ, кои составляютъ сущность и особенность русскаго государственнаго и народнаго организма,—о возстановленіи историческаго и религіознаго значенія древле-православной Волыни. Ни одна изъ русскихъ областей не принесла столько кровавыхъ жертвъ за православіе, какъ Волынь. На ея почвѣ, порубежной востоку и западу, произошло столкновеніе Рима и Византіи. Вся ея исторія—многовѣковая тяжкая борьба за православную вѣру и русскую народность. Господство иноплеменной и иновѣрной власти, гнетъ бѣдственныхъ событій остановили и

задержали здѣсь постепенный правильный ростъ народной жизни на свойственныхъ ей началахъ. Спятъ былъ на нѣкоторое время съ возвышеннаго пьедестала свѣтильникъ православія, и истинно-русская жизнь, подъ вліяніемъ и давленіемъ инославія, на время какъ бы притаилась, заснула, замерла; только въ тиши и глуши хранила она себя, хранила свой душевный складъ, хранила тотъ дорогой бисеръ — немеркнуцій свѣтъ православія, которымъ самолично надѣлилъ Волинь святой равноапостольный князь Владимірь, которымъ жила и двигалась она изначала.

Свѣтомъ этимъ озарена была больше всего душа и жизнь народной массы, которой зловредное ваіаніе иновѣрія и инославія (въ религіозномъ отношеніи) коснулось очень мало и то только поверхностно: во главѣ и подъ руководствомъ духовенства, на долю котораго выпала теперь миссія — беречь въ тиши ввѣренный ему огонь лампады, оставался хранителемъ преданія и осуществлялъ это преданіе въ дѣятельной жизни души своей, оставался носителемъ и проводникомъ того просвѣщенія, школой для котораго искони служили наши храмы, монастыри, Лавры, создателями котораго были скромные настыри и смиренные иноки — эти свято великіе дѣятели не только церкви, но и русской исторіи.

Несъ на себѣ православный народъ тяготы польскаго владычества, — непосильные и несносные труды, но всегда одинаково привязанъ былъ къ православному храму, къ монастырю; во всемъ мракѣ жизни тотъ и другой служили для него свѣтлою путеводною точкой. Здѣсь — въ храмѣ, въ монастырѣ учился онъ — этотъ темный народъ, учился въ бесѣдѣ съ своимъ духовнымъ отцемъ, учился прислушиваясь къ разсказамъ странниковъ — паломниковъ по святымъ мѣстамъ, учился тому, что «единое на потребу», учился какъ ему жить и какъ умирать, съ вѣрою и умиленіемъ притекалъ къ гробамъ подвижниковъ и въ своемъ личномъ и — общественномъ горѣ, плакалъ, молился на этихъ гробахъ, искалъ здѣсь утѣшенія, просилъ благословенія на свой жизненный подвигъ, здѣсь — подъ сѣнію дома Божія, въ обителяхъ священныхъ, черпалъ силы терпѣнія, кротости и смиренія и въ союзѣ съ ними и при посредствѣ ихъ властвовалъ надъ всѣмъ и надъ самимъ собою въ самыя тяжелыя минуты своего историческаго пути — подвига. Всегда *духовно* богатый и въ лишенияхъ своихъ и въ бѣдности своей матеріальной, въ храмѣ Божіемъ молитвою и богослуженіемъ окрылялъ и возгрѣвалъ свой духъ и безконечною силою духа своего, окрыленного Духомъ Божіимъ, побѣждалъ онъ коварныя замыслы враговъ — притѣсни-

телей, замыслы—задачею и цѣлью которыхъ было истребить въ краѣ все русское, православное, затмить свѣтъ правды Христовой, разбить величавое зданіе православной культуры, лишить русскій народъ самыхъ дорогихъ святынь, потушить святой огонь православія—это «Святое Святыхъ» русскаго народа. Къ нищетѣ и разоренію привели латиняне-поляки православныя церкви и монастыри на Волыни, разрѣшенную церковь перѣдко замѣняли простою деревенскою избою, которая съ теченіемъ времени превращалась въ жалкую развалину, и во многихъ мѣстахъ храмы выглядѣли хуже убогаго жилища простаго селянина. Страдалецъ—народъ шелъ и сюда—въ убогій разваливающийся сарай вмѣсто церкви и здѣсь изливаль свое горе—печаль предъ лицомъ Господа.

И Милосердый Господь, сквозь длинный рядъ годовъ и тяжелыхъ испытаній, не покидалъ нищаго духомъ, смиренно вѣрующаго народа, охранялъ его Своею промыслительною Десницею, и наболѣвшее сердце народа не разъ горѣло во тьмѣ и бѣдѣ, какъ горѣли сердца учениковъ Емаусскихъ, шедшихъ своимъ скорбнымъ путемъ съ Спасителемъ, не узнавая Его, но чувствуя въ душѣ Его присутствіе, Его близость...

Между двумя гнетами—польскимъ и еврейскимъ пошатнулось матеріальное благо народа на Волыни, потерялъ онъ вѣру въ свои силы и способности, ограничилъ свои потребности самымъ насущнымъ и необходимымъ—вспахалъ свое поле, поставилъ нѣсколько колодъ для пчелъ въ лѣсу и больше ничего не предпринималъ, а для покупки или продажи обращался къ жида, который давалъ ему въ долгъ и затѣмъ буквально тянулъ съ него послѣднее зерно—но не потерялъ вѣры въ Бога, въ святую православную церковь. Униженный, оскорбленный, доведенный до крайней нищеты на благоукрашеніе храма Божія, на свѣчку передъ образомъ несъ онъ свою послѣднюю копѣйку.

Долго—долго не въ состояніи онъ былъ возвратить и возстановить своими средствами,—добромъ, миромъ и любовію, отнятое насиліемъ, злобою и неправдою людскою. Цѣлыя десятки и даже столѣтія *высились* на Волыни полуразрушенныя, обвалившіяся стѣны, опустѣлыя молчаливыя зданія нѣкогда величественныхъ монастырей, развалины древнихъ соборовъ, запечатанных во время оно іезуитами, великолѣбныя церкви, бывшія раньше православными и отнятыя польскими ксендзами и фратерами, которые, обольщая народъ, сзывали его къ себѣ послушать сладкозвучный органъ и посмотрѣть латинское богослуженіе на томъ самомъ мѣстѣ, гдѣ раньше возносилась право-

славная молитва,—высились какъ громкіе свидѣтели злополучія Волинскихъ сель и городовъ, пережившихъ ужасную борьбу съ польско-іезуитскими стремленіями, какъ печальный урокъ о гибельныхъ послѣдствіяхъ уступокъ совѣсти какъ въ дѣлахъ вѣры такъ и въ дѣлахъ политическихъ.

Съ болью сердца глядѣлъ православный народъ на эти руины, на это забвеніе и запустѣніе нѣкогда священныхъ мѣстъ, —мѣстъ, прославленныхъ духовными подвигами и гражданскими доблестями православнаго дворянства, духовенства и народа. Еще въ 60 и 70-хъ годахъ настоящаго столѣтія почти во всѣхъ городахъ Волыни блистали своимъ величіемъ, пышностью и роскошью блистали римско-католическіе костелы, красовались и еврейскія синагоги—въ большинствѣ богатые и высокія каменные зданія, а православныя церкви—ветхія и убогія, съ бѣдными иконостасами и облаченіями, ютились на окраинахъ города и представляли деревянную постройку, съ деревянною же колокольней и слабозвучными, точно подавленными, дребежжающими на ней колоколами.

«Надобно пожить въ Западномъ краѣ, писала въ 70-хъ годахъ приснопамятная для Волыни графиня А. Д. Блудова, въ маленькихъ городахъ и селахъ, надобно наслушаться дребежжающихъ несчастныхъ колокольчиковъ, заступающихъ мѣсто настоящихъ колоколовъ, чтобы понять, какъ это дребежжаніе обидно раздражаетъ, какъ одинъ изъ остатковъ гнета и надменнаго презрѣнія къ русскому быту ясновельможныхъ латынянъ всякаго званія». (Отчетъ Острожскаго Кирилло-Меодіевскаго братства за 1878—1879 годы).

Не избѣжалъ печальной участи другихъ Волинскихъ городовъ и Житомиръ—древній городъ земли Кіево-Волинской (нынѣ губернской) ¹⁾. Много разъ подвергался онъ нападеніямъ татаръ,

¹⁾ Основаніе города Житомира мѣстное преданіе относитъ къ первымъ временамъ русской исторіи и приписываетъ одному изъ подвижниковъ Норманскихъ витязей Аскольда и Дира—Житомиру. («Волынь» П. Н. Батюшкова. Примѣч. 23. «Краткое описаніе г. Житомира» Т. І. Вержбицкаго). (Имя Житомиръ и теперь встрѣчается въ славянскихъ земляхъ). Вѣрный слуга витязей Житомиръ, опечаленный смертію, подъ свѣжимъ гнетомъ несчастія и горя, не пожелалъ оставаться на мѣстѣ убійства любимыхъ имъ князей и удалился на мирную, тихую жизнь въ землю Древлянскую, и здѣсь, въ поэтической мѣстности, на высокой скалѣ, на берегу рѣки Каменки при впаденіи ея въ Тетеревъ, въ глуши и дѣбряхъ лѣсовъ, основалъ поселеніе и назвалъ его своимъ именемъ. Исторически извѣстнымъ городъ Житомиръ становится съ 1240 года, когда наряду съ Кіевомъ испытать на себѣ всю

много разъ отъ города въ цвѣтущемъ состояніи оставалось одно только пенелище и населеніе не имѣло возможности здѣсь—на мѣстѣ пріобрѣсти для себя и насущнаго пропитанія. Еще больше пришлось выстрадать Житомиру отъ произвола и деспотизма польскихъ владѣльцевъ, которые облагали жителей разными повинностями, притѣсняли православныхъ всѣми способами. Положеніе ихъ особенно ухудшилось здѣсь съ 1720 года, когда іезуиты вторглись въ Житомиръ и основали здѣсь свои коллегіи. Мнимо просвѣтительная и миссіонерская дѣятельность ихъ всецѣло направлена была къ окатоличенію мѣстнаго русскаго населенія, къ разрушенію и уничтоженію православныхъ святынь. Годъ за годомъ все больше и больше раздвигало свои рамки, опутывало городъ своими сѣтями католичество, такъ что къ концу 18 столѣтія Житомиръ сталъ средоточіемъ польско-католическаго и гражданскаго управленія, сталъ центромъ усиленной агитаціи о возвращеніи Польшѣ самостоятельности¹⁾. Существовала даже особая Житомирская (масонская) ложа съ цѣлью подготовленія поляковъ къ возстанію противъ Россіи²⁾.

Только съ воцареніемъ Императора Николая I началось на Волини, въ частности и Житомирѣ, оживленіе православной церкви. Императоръ лично убѣдился въ безотрадномъ положеніи большинства православныхъ храмовъ на Волини (въ 1833 году) и выразилъ свою волю и надежду что помѣщики добровольно позаботятся о постройкѣ, въ случаѣ необходимости, новыхъ церквей и о починкѣ старыхъ обветшалыхъ.

тягость Батыева нашествія. Подобнымъ нападеніямъ со стороны татаръ подвергался Житомиръ и въ 1287, 1399, 1545 и 1606 годахъ. Послѣ этихъ нашествій городъ вскорѣ опять возрождался и въ періодъ Литовскаго владычества считался лучшимъ городомъ княжества. Въ числѣ 14 важнѣйшихъ городовъ великаго княжества онъ пользовался Магдебургскимъ правомъ. Въ 1622 году Житомиръ былъ сильно укрѣпленъ, имѣлъ замокъ и королевскій дворецъ. Въ 1778 году присоединенъ къ Россіи, а въ 1804 году утвержденъ на степеніи губернскаго города.

¹⁾ Въ 1724 г. въ Житомирѣ появился іезуитскій монастырь со школами, въ 1746 основывается кафедральный костелъ, въ 1760—61—бернардинскій монастырь, въ 1762 католическая семинарія для клира, 1766—община шаритокъ (сестеръ милосердія) въ 1776—миссія. (Волинь П. Н. Батюшкова стр. 219—221).

²⁾ Въ концѣ 18 столѣтія масонскія ложи на Волини получили особенное развитіе, завязали онѣ сношенія съ извѣстными декабристами и 20 человекъ—пановъ Волинской губерніи (изъ нихъ) были арестованы *ibid.* 257.

Глухи остались польскіе наны и къ великодушной волѣ Государя: не желали они быть причастными упроченію и возвышенію чуждой имъ православной вѣры, и не только не создали православныхъ храмовъ, но принимали мѣры къ окончательному упадку ихъ и воздвигали въ виду православныхъ развалины великолѣпные костелы для првлеченія православныхъ въ латинство и ополяченія ихъ. Поляки все еще продолжали лелѣять безумныя мечты о возстановленіи государственной самостоятельности Польши и возвращеніи принадлежавшихъ ей нѣкогда русскихъ областей. Въ 50-хъ годахъ появилось цѣлое направленіе польско-украинофильское, которое ставило своею задачею сплотить и объединить образованные классы польскаго общества съ украинскимъ простонародьемъ. Средоточіемъ и этого новаго (хитроумнаго) движенія былъ г. Житомиръ. Здѣсь стали орудовать по этой части различныя общества и человеколюбивыя учрежденія съ польскими стремленіями (общество благотворительности, устроившее ремесленную школу и нѣсколько пріютовъ для сиротъ дѣвочекъ, общество распространенія польскихъ книгъ, общество врачей, общество земледѣльческое, мѣстный польскій клубъ, читальня, польскій театръ; появились въ средѣ польской интеллигенціи даже народныя учителя).

Движеніе это,—съ освобожденіемъ крестьянъ отъ крѣпостной зависимости,—печально разрѣшилось польскимъ мятежомъ. Съ подавленіемъ этого мятежа для православно-русскаго дѣла на Волини настала новая, счастливая эра. Съ этого собственно времени началось оздоровленіе этого искони русскаго края. Правительство само рѣшилось теперь приступить къ обновленію обветшалыхъ и разрушающихся православныхъ церквей. И много ихъ было въ то время воздвигнуто изъ развалинъ, еще больше вновь было построено, въ томъ числѣ и великолѣпный Житомирскій кафедральный соборъ ¹⁾. До 1858 года онъ ютился въ деревянномъ помѣщеніи, вѣрнѣе—въ простой хатѣ, имѣющей видъ почтовой станціи или постоялаго двора. Въ такомъ нищенскомъ строеніи соборъ (и это въ русскаму губернскомъ городѣ ²⁾) помѣщался около 10 лѣтъ и въ теченіи этого времени никто не останавливался надъ мыслію, что господствующая цер-

¹⁾ Ibid. 281 стр. и объясненія къ рисункамъ, 59 и 60.

²⁾ Епархіальное управленіе и кафедрa перенесены въ Житомиръ изъ Почаева въ 1841 году и съ этого времени сталъ здѣсь проживать викарій волынскій въ пріобрѣтенномъ Почаевскою Лаврою домѣ. Въ настоящее время живетъ здѣсь большую часть года и правящій Архіерей. Ibid. стр. 281.

ковъ и одного дня не должна подвергаться подобному уничтоженію и посрамленію. Такъ сильна была еще тогда польщизна на Волини!...

Многовѣковое иноземное ярмо истощило силы и средства Волинянъ и оставило глубокія язвы. Не было никакой возможности сразу укрѣпить и уврачевать язвы. Потребовалось немало времени, и задача эта шагъ за шагомъ выполнялась и выполняется, выполняется не мѣстными только слабыми силами и скудными средствами, а при поддержкѣ и сочувствіи правительства и общества, при сердечномъ откликѣ и полной отзывчивости всѣхъ тѣхъ лицъ, для которыхъ слишкомъ дороги интересы православія, дорого все то, что служитъ для православнаго народа спасительною эгидою, его знаменемъ побѣднымъ. Въ послѣдніе 15—20 лѣтъ, неусынными заботами архипастырей, стараніями духовенства и свѣтскихъ лицъ, православіе на Волини, — которое такъ систематически преслѣдовалось и такъ безнощадно истреблялось здѣсь въ печальную эпоху польско-латинскаго владычества, — стало на твердой почвѣ. Ширится дѣло Божіе, дѣло просвѣщенія, возстановляются и возсозидаются древнія святыни, воздвигаются новые, величественные храмы не только въ городахъ но и селахъ Волини.

На церковно-строительное и церковно-школьное дѣло на Волини льется щедрая Царская помощь, скрѣпляется добрый, благословенный союзъ сердецъ между Верховнымъ Вождемъ народа и наименьшими членами его.

Въ короткое сравнительно время построены величественные храмы въ городахъ Овручѣ, Ровно, камень въ основаніе котораго собственноручно положилъ въ 1890 году благословляемый всѣми Монархъ Россіи — почившій Государь Императоръ Александръ III, возстановлены знаменитыя древнія церкви — Крестовоздвиженская въ г. Луцкѣ и Богоявленская (соборная) въ г. Острогѣ, возстановляется въ настоящее время, при щедромъ матеріальномъ пособіи отъ всѣхъ слоевъ русскаго общества, Мстиславовъ храмъ въ городѣ имени святаго равноапостольнаго просвѣтителя Руси — Владиміро-Волинскѣ. Возбужденъ вопросъ о возстановленіи древняго Васиіевскаго храма въ г. Овручѣ, сооруженнаго въ первоначальномъ своемъ видѣ св. равноапостольнымъ княземъ Владиміромъ.

Свѣтло красуется нынѣ благолѣпіемъ святыни и городъ Житомиръ. Начало столѣтія застало здѣсь только двѣ православныхъ церкви — Крестовоздвиженскую и Успенскую (Подольскую),

въ настоящее время ихъ есть уже 20 ¹⁾. Съ каждымъ годомъ, *заботами духовенства*, умножается число храмовъ въ г. Житомирѣ, священноблжно благоуукрашаются они отъ усердія «братіи храма» иконами и утварью, съ каждымъ годомъ увеличиваются въ городѣ штаты священно и церковно-служителей, улучшаются и облегчаются способы къ удовлетворенію духовныхъ нуждъ православнаго населенія ²⁾ и городъ все больше и больше приобрѣтаетъ православную фizioномію:—и постоянный житель и случайный посѣтитель во очію здѣсь видитъ нынѣ православную вѣру господствующую и радуется духомъ.

¹⁾ Крестовоздвиженская и Успенская (Подольская) Соборная, Архангело-Михайловская съ придѣломъ во имя Воздвиженія Честнаго и Животворящаго креста Господня, Александро-Невская (приписная къ собору), Кладбищенская-Іаковлевская, церковь при Богоугодныхъ заведеніяхъ (въ честь Живоноснаго Источника Пресвятыя Богородицы), при первой гимназій (Сергіевская) и второй (Іоанно-Богословская), при Епархіальномъ женскомъ училищѣ (во имя Введенія во храмъ Пресвятыя Богородицы), при мужскомъ духовномъ училищѣ (Кирилло-Меодіевская), при бывшемъ архіерейскомъ домѣ (во имя Благовѣщенія Пресвятыя Богородицы), при нынѣшнемъ—четыре церкви—въ числѣ которыхъ Рождество-Богородичная—благодарственно-молитвенный памятникъ чудеснаго спасенія Государя Императора и всей Его Августѣйшей Семьи 17 октября 1888 года отъ смертной опасности отъ Священно-Архимандрита Почаевской Лавры Архіепископа Модеста и братіи,—церковь при тюрьмѣ (во имя поклоненія святымъ веригамъ апостола Петра), церковь—школа на Пуятинкѣ,—на Смолянкѣ и при военномъ госпиталѣ, въ томъ числѣ приходскихъ 6.

²⁾ По иниціативѣ Архіепископа Модеста на открывающіяся вакансіи священниковъ вызываются и поступаютъ въ послѣднее время большею частію лица съ высшимъ богословскимъ образованіемъ; заведены Имъ въ трехъ приходскихъ церквяхъ, не считая архіерейской (крестовой) ежедневныя богослуженія, а по воскреснымъ и праздничнымъ днямъ и раннія обѣдни, и жаждущая душа благочестія имѣетъ возможность изо дня въ день умащать себя елеемъ радости, напоить себя животворною силою благодати Божіей, имѣетъ возможность преклониться съ благоговѣніемъ и помолиться предъ Ликомъ Богоматери (въ Успенскомъ храмѣ), досточтимой не только православными, но и католиками, предъ образомъ святаго Василия Великаго, вывезеннымъ Владиміромъ Святымъ въ сооруженный имъ Овручскій храмъ,—предъ Ченстоховской иконой Божіей Матери, единственнымъ памятникомъ древняго православія въ Житомирѣ, облобызать частицы мощей святыхъ Волынскихъ угодниковъ—преподобнаго Θεодора князя Острожскаго, праведнаго Дѣвы Іуліаніи, преподобномученика Макарія Овручскаго и—святаго великомученика и цѣлителя Пантелеимона, преподобномучениковъ: Игнатія, Евфимія и Акакія, присланныхъ вмѣстѣ съ иконою Богоматери изъ Аѳона въ кафедральный соборъ.

Нагляднымъ доказательствомъ заботливости объ умноженіи славы Божіей,—о процвѣтаніи Святыни на Волыни служить и *учрежденіе въ г. Житомиръ Богоявленскаго монастыря.*

Монастыри на Руси—достояніе народной жизни и сплетаются съ нею въ самыхъ разнообразныхъ отношеніяхъ. Съ народомъ связаны они неразрывными узами. Здѣсь—въ оградѣ монастыря русскій человѣкъ отдыхаетъ душой среди труженниковъ, работающих о Господѣ. Здѣсь чаще всего встрѣчаются «добропобѣдные мученики» (по глубоко умирительному выраженію церковныхъ писателей), здѣсь совершается побѣда добрая, поистинѣ безкровная побѣда, побѣда для покоренныхъ безъ страданій, безъ униженія, побѣда духа и сердца, побѣда славы Божіей и дѣла Божія надъ самымъ зломъ, которое мечтало ихъ духъ сокрушить. Здѣсь подъ сѣнію обители святой черпаетъ народъ ту христіанскую братскую любовь, во имя которой способенъ на великіе подвиги, борьбу, самоотверженіе, трудъ физическій и умственный, лишенія и опасность,—способенъ на стремленіе въ высь, которое иногда долго дремлетъ, а то и спитъ повидимому непробуднымъ сномъ, но вдругъ пробуждается въ душѣ, загорается искра божественнаго огня, и идетъ человѣкъ на дѣло ради Христа и братій во Христѣ. И часто нельзя не задуматься, не умилиться и не поклониться этому самоотверженію, этой силѣ любви христіанской, «вся преодолевающей, вся терпящей», нельзя не пожелать, да будетъ всегда присущъ душѣ русскаго человѣка идеаль подвижничества, идеаль самоотверженія въ пользу Бога и Божьяго Закона любви. Здѣсь—въ посильномъ трудѣ на обитель, въ ничѣмъ невозмущаемой молитвѣ и ежедневномъ присутствіи въ святомъ храмѣ до послѣдняго старческаго истощенія силъ находятъ пріютъ и покой немощные члены семьи и общества. Своими благоговѣнно, неспѣшно совершаемыми, и притомъ ежедневно, священнодѣйствіями, простымъ стройнымъ пѣніемъ и выразительнымъ чтеніемъ монастыри служатъ лучшими проводниками въ религіозное сознаніе народа духа богослуженія, духа праздника, и заслуга эта велика и неоцѣнима предъ церковью и народомъ. Словомъ, монастыри—это элементъ той живой нравственной связи, которая коренится въ вѣрованіяхъ и надеждахъ русскаго народа, въ преданности его Царю и Церкви Христовой, это—звенья той священной цѣпи, которою обхвачена и скрѣплена во всѣхъ направленіяхъ русская земля. Нашъ народъ не раздѣляетъ въ своихъ понятіяхъ русской святыни отъ русской земли, русскаго царства отъ русской православной церкви и не даромъ страну свою—

землю своихъ отцовъ именуешь Святою Русью. На какой бы ладъ ни настраивали нашъ народъ, онъ чуткою своею душою всегда будетъ стремиться ко всему, что свѣтитъ желаннымъ свѣтомъ, (будетъ искать для себя и для своихъ подвиговъ въ потѣ лица свѣта и жизни прежде всего въ мѣстахъ духовныхъ подвиговъ, гдѣ для него проясняются идеалы жизни и освѣщаются пути, приводящіе и приближающіе человѣчество къ Высочайшему Первообразу жизни—Христу, будетъ всегда преклоняться духомъ предъ свѣтлыми идеалами подвижничества съ ихъ нищетою, слезами, терпѣніемъ и пощеніемъ—этими спутниками смиренной народной жизни, и тѣмъ въ большей степени, чѣмъ больше частную и общественную жизнь будутъ обхватывать противоположныя ему, несродныя христіанству, стремленія корысти, эгоизма и гордости.

Такъ смотрѣли всегда и смотреть на значеніе монастырей наши подвигоположники—архипастыри, заботливо оберегаютъ эти вѣковѣчные святыни русскаго народа, жертвами и трудами воздвигаютъ новыя обители.

Яркій примѣръ такой просвѣщенной заботливости, жертвъ и трудовъ богомудрыхъ архипастырей Волыни представляетъ и учрежденіе въ г. Житомирѣ *Богоявленскаго монастыря* ¹⁾. Вопросъ объ устройствѣ въ г. Житомирѣ монастыря возбужденъ еще въ 1888 году Высокопреосвященнымъ Палладіемъ, бывшимъ Архіепископомъ Волынскимъ и Житомирскимъ. 8 августа этого года Владыка (почившій) далъ предложеніе Волынской духовной Консисторіи слѣдующаго содержанія:

«Городъ Житомиръ, сравнительно съ другими руссійскими городами, по духовному вѣдомству находится въ исключительномъ положеніи въ томъ отношеніи, что въ немъ нѣтъ ни православной духовной Семинаріи, ни монастырей, а приходскихъ церквей и духовенства мало, почему представляется затруднительнымъ давать Житомирскому духовенству разныя назначенія и порученія для исполненія разныхъ духовныхъ обязанностей по духовному и гражданскому вѣдомствамъ,—способствовать устроенію разныхъ учреждений и операций, благопріятствующихъ пользамъ церквей и духовенства и религіозно-нравственному

¹⁾ Монастырь наименованъ Богоявленскимъ, какъ залогъ милости и благодати Божіей по отношенію къ Волыни и Житомиру, какъ свидѣтельство твердой вѣры и добраго упованія, что чудодѣйственная промыслительная Десница Вышняго всегда будетъ охранять и обитель и градъ, что въ трудныя минуты явится Самъ Богъ и Своею всесильною помощію оградить вѣрныхъ чадъ своихъ отъ всякаго зла.

воспитанію народа и приличествующихъ городамъ епархіальнымъ или губернскимъ, и даже исполнять всегда аккуратно и безостановочно христіанскія требы. Устройство монастыря не только одного, но и двухъ — мужскаго и женскаго весьма желательно особенно для достиженія цѣлей вновь учрежденнаго и открытаго Волынскаго Владиміро-Васильевскаго братства въ память 900 лѣтія крещенія Руси¹⁾.

Архіепископъ Палладій въ данномъ дѣлѣ надѣялся на помощь города въ отводѣ удобнаго и приличнаго для монастыря участка земли, на матеріальное содѣйствіе со стороны Владиміро-Васильевскаго братства, благотворительныхъ обществъ и частныхъ лицъ. По ходатайству Волынской духовной Консисторіи, Городская Дума опредѣлила отвести бесплатно для постройки въ г. Житомирѣ монастыря свободный участокъ городской земли на предмѣстьи Малеванкѣ за Подольскимъ мостомъ. Отведенный участокъ, по ближайшемъ разсмотрѣніи и соображеніи спеціальною отъ духовнаго вѣдомства комиссіей, оказался для цѣлей монастыря несоразмѣрно малымъ (2 десятины и 1800 кв. с.) и по своему расположенію неудобнымъ для возведенія на немъ монастырскихъ зданій. Самымъ подходящимъ для сей цѣли мѣстомъ была земля Волынскаго приказа Общественнаго Призрѣнія, принадлежавшая раньше Житомирской римско-католической общинѣ сестеръ милосердія (шаритокъ), мѣрою 14 десятинъ 409³/₄ квадр. саж., расположенная вблизи Житомирскаго военнаго госпиталя. Путемъ сношенія съ бывшимъ г. Волынскимъ Губернаторомъ, генераль-маіоромъ Е. О. Янковскимъ выяснено было, что земля эта не можетъ быть признана вполне свободною, такъ какъ одна часть ея предназначена Приказомъ подъ постройку зданія для Житомирскаго Сиротскаго дома, другая, по опредѣленію Правительствующаго Сената, подлежитъ продажѣ съ публичныхъ торговъ, на что послѣдовало уже Высочайшее соизволеніе и наконецъ нѣкоторые весьма незначительныя части ея находятся въ пользованіи арендаторовъ. Но при этомъ генераль-маіоръ Янковскій, какъ истинный ревнитель православія и русской народности въ здѣшнемъ краѣ, искренно сочувствующій мысли объ учрежденіи въ г. Житомирѣ православнаго мужскаго монастыря, въ видахъ усиленія представительства православія въ губернскомъ городѣ, писалъ нынѣшнему уже Владыкѣ Модесту (отъ 8 октября 1891 года), что онъ «считаетъ себя

¹⁾ («Дѣло Волынской Духовной Консисторіи объ устройствѣ въ г. Житомирѣ православнаго монастыря» № 198 по хозяйств. столу).

обязаннымъ дать заключеніе въ пользу безмезднаго отчужденія подь постройку монастыря означенныхъ участковъ, принадлежащихъ приказу, если объ этомъ со стороны духовнаго вѣдомства возбуждено будетъ ходатайство».

Владыка Модестъ вполне раздѣляя мысль Архіепископа Палладія объ открытіи въ г. Житомирѣ монастыря, ходатайствовалъ предъ г. Оберъ-Прокуроромъ Святѣйшаго Синода объ испрошеніи Высочайшаго Его Императорскаго Величества соизволенія на безмездную уступку Приказомъ означеннаго выше участка земли въ количествѣ 14 десятинъ $409\frac{3}{4}$ кв. саж. духовному вѣдомству подь постройку монастыря. Ходатайство свое Архiepастырь Волыни мотивировалъ новыми особенными причинами, побуждающими настаивать на постройкѣ монастыря на участкѣ, принадлежащемъ Приказу Общественнаго Призрѣнія, именно: «въ г. Житомирѣ числится свыше 60,000 народонаселенія, въ томъ числѣ болѣе 25,000 православныхъ и на такое количество послѣднихъ имѣется только 4 приходскихъ церкви и Крестовая архіерейская. И въ той части города, гдѣ пролегаютъ улицы Мало-Бердичевская, Молчановская, Старожандармская, Бульварная, Николаевская, Гимназическая и другія (прилегающія къ участку земли Приказа Обществ. Призрѣнія) нѣтъ ни одной церкви, исключая двухъ—трехъ домовыхъ училищныхъ. Кромѣ того въ праздники Богоявленія, Преполовенія и 1 августа, когда обыкновенно совершаются крестные ходы изъ кафедральнаго собора на рѣку путь около двухъ верстъ лежитъ по еврейскимъ грязнымъ улицамъ, а самыя мѣста на рѣкѣ, отводимыя для освященія воды неудобны вслѣдствіе крутаго спуска и мелководья и бываютъ не въ одной мѣстности. А между тѣмъ, если монастырь будетъ устроенъ на участкѣ принадлежащемъ Приказу, то по близости къ рѣкѣ этого участка представится возможность совершать крестные ходы на воду не изъ кафедральнаго собора, а изъ монастыря, и всѣ указанныя неудобства устранятся. Помимо этого и вообще учрежденіе монастыря въ г. Житомирѣ и именно въ указанномъ мѣстѣ желательно потому, что монастырь ежедневнымъ благолѣпнымъ богослуженіемъ и жизнью иночествующихъ можетъ имѣть религіозно-нравственное вліяніе какъ на весь городъ, такъ и на эту отдаленную отъ центра и постоянно увеличивающуюся въ народонаселеніи мѣстность».

Въ цѣляхъ скорѣйшаго и благопріятнаго рѣшенія вопроса, одновременно съ этимъ, завелъ Владыка переписку съ г. Начальникомъ Края, съ г. Губернаторомъ и г. Управляющимъ Государственными Имуществами Волынской губерніи. Первыхъ

двухъ Владыка, — съ изложеніемъ подробныхъ обстоятельствъ настоящаго дѣла, — просилъ объ оказаніи содѣйствія къ безмездной уступкѣ Приказомъ участка земли духовному вѣдомству подъ постройку въ г. Житомирѣ православнаго монастыря, а послѣдняго — о выдѣлѣ безмездно въ вѣдѣніе Волынскаго Епархіальнаго Начальства изъ ближайшихъ къ г. Житомиру казенныхъ лѣсныхъ дачъ участка лѣса до 200 десятинъ съ тѣмъ, чтобы часть строеваго матеріала изъ него была употреблена на постройку монастырскихъ зданій и ограды, а земля и остальная часть лѣса составляли бы угодыя будущаго монастыря.

Управляющій Государственными Имуществами Волынской губерніи отвѣтилъ (отъ 11 января 1893 г.), что, по вослѣдованіи Высочайшаго соизволенія на устройство монастыря, онъ признаетъ удобнымъ отвести для монастыря мѣстную площадь въ 1 и 2 кварталахъ казенной Разино-Вацковской дачи, расположенной по Кіево-Брестскому шоссе, въ 5 верстахъ отъ города. Г. Кіевскій, Волынскій и Подольскій Генералъ-Губернаторъ, по сношеніи съ и. д. Волынскаго Губернатора, увѣдомилъ, что онъ затрудняется высказаться въ пользу безмезднаго отчужденія принадлежащаго Приказу Общественнаго Призрѣнія участка земли, въ количествѣ 14 дес. 409³/₄ кв. саж. для устройства на немъ православнаго монастыря, такъ какъ Приказъ ежегодно нуждается въ пособіи на содержаніе подвѣдомственныхъ ему заведеній изъ земскихъ сборовъ до 50,000 рублей, но въ виду того, что устройство монастыря въ г. Житомирѣ содѣйствовало бы укрѣпленію православія и, по неимѣнію въ этой части города церкви, удовлетворяло бы религіозной потребности, г. Начальникъ Край, согласно отзыву г. и. д. Волынскаго Губернатора Камеръ-Юнкера Θεодорова признавалъ возможнымъ передать духовному вѣдомству землю Приказа (уже только 12 дес. 625 кв. с.) за 10,898 р. 83 к. съ разсрочкою, въ крайнемъ случаѣ, на самое продолжительное время и даже съ начисленіемъ уменьшенныхъ процентовъ, но съ тѣмъ условіемъ, чтобы участки эти обращены были исключительно подъ постройку монастыря и самое право на землю со стороны духовнаго вѣдомства началось съ того времени, когда будутъ изысканы средства на постройку монастыря и будетъ приступлено къ самому сооруженію его.

Неутомимаго Владыку не остановило и это затрудненіе... Въ декабрѣ мѣсяцѣ 1895 года Владыка предложилъ Собору Почаевской Лавры, не пожелаетъ ли онъ пріобрѣсти покупкою на указанныхъ условіяхъ землю Приказа на счетъ Лаврскихъ суммъ

для постройки на ней Богоявленскаго монастыря, который считался бы приписнымъ къ Лаврѣ и управлялся ею. Лавра признала весьма полезнымъ учрежденіе въ г. Житомирѣ монастыря и—возможнымъ пріобрѣсти землю за сумму 10,898 рублей и 83 копѣйки.

Когда, казалось, дѣло приняло уже вполне благопріятный оборотъ, возникли неожиданныя новыя затрудненія, касающіяся собственно пространства предположенной къ отчужденію подъ монастырь Приказовской земли, именно: 1) Волинскій Губернскій Распорядительный Комитетъ возбудилъ ходатайство о продажѣ ему изъ земли Приказа, предположенной подъ монастырь, до 952 кв. саж. за 2856 рублей для постройки на оной дома для арестуемыхъ по приговорамъ мировыхъ судебныхъ установленій и 2) возникшее общество домовъ трудолюбія также предположило ходатайствовать объ отчужденіи въ его пользу части Приказовской земли, примѣрно до 5 десятинъ, бывшихъ въ арендномъ пользованіи дополнительной тюрьмы.

Затрудненія эти существенно уже измѣняли положеніе дѣла. На сколько предназначенный для монастыря земельный участокъ всѣмъ своимъ пространствомъ и положеніемъ у рѣки являлся весьма удобнымъ и покойнымъ для устройства на немъ монастыря, на столько, съ выдѣленіемъ изъ него части земли и устройствомъ на ней такого учрежденія, какъ домъ для арестуемыхъ, онъ становился совсѣмъ не отвѣчающимъ избранному назначенію.

Неудобство это и отмѣтилъ въ своей перепискѣ Архіепископъ съ г. Волинскимъ Губернаторомъ (Дѣйствит. Статскимъ Совѣтникомъ С. П. Суходольскимъ) и г. Генераль-Губернаторомъ, и настойчиво просилъ ихъ объ отчужденіи духовному вѣдомству подъ постройку монастыря въ г. Житомирѣ *всей* земли, принадлежащей Приказу Общественнаго Призрѣнія, пространствомъ свыше 12 десятинъ, за сумму, по оцѣнкѣ 1893 года, 10,898 рублей и 83 копѣйки.

Собраны были свѣдѣнія, затребованныя г. Генераль-Губернаторомъ у г. Губернатора, по вопросамъ: 1) какое предполагается дать направленіе вопросу о постройкѣ арестнаго дома и дома трудолюбія; 2) на сколько при означенномъ рѣшеніи вопроса могутъ быть обезпечены матеріальные интересы Приказа, въ виду того, что за часть земли подъ постройку арестнаго дома предложена гораздо высшая плата предлагаемой духовнымъ вѣдомствомъ; 3) въ какой мѣрѣ предлагаемая духовнымъ вѣдомствомъ плата, среднимъ числомъ 37 копѣекъ за квадратную

сажень, можетъ почитаться обезпечивающею интересы Приказа и соотвѣтствующею дѣйствительной стоимости земли и 4) въ какомъ положеніи находится вопросъ о постройкѣ дома трудолюбія; произведена оцѣнка земельныхъ участковъ Приказа состоящею при Городской Управѣ Комиссіей, и земля *оцѣнена* ¹⁾ *въ 43,094 рубля 44 коп.*, тогда какъ оцѣночная Комиссіей съ духовной стороны, по осмотру всей земли Приказа дала отзывъ, что только небольшая часть ея (2¹/₂—3 десят.) лучшаго качества, которая можетъ годиться подъ огородъ, остальная же земля изрыта значительными оврагами, по качеству своему каменистая и песчаная, часть ея представляетъ значительную покатость непригодную ни для построекъ ни для усадьбы... и цѣна ея въ 10.898 р. 83 коп., за каковую Приказъ Общественнаго Призрѣнія согласился уступить эту землю въ 1893 г., вполне достаточна.

Такимъ образомъ столь благое по начинаніямъ своимъ дѣло, столь много обѣщавшее для религіозно-нравственнаго воздѣйствія на населеніе г. Житомира и вообще окружающихъ мѣстностей, повидимому, не могло осуществиться, ибо состояніе Лаврскихъ средствъ не позволяло платить за землю дороже предположенной въ началѣ суммы, другихъ же источниковъ для покрытія неожиданной разницы въ цѣнѣ, не предвидѣлось! Но Архипастырѣ Воыни—Архіепископъ Модестъ твердо и бодро шелъ къ разѣ намѣченной благой цѣли. 5 августа 1896 года еще разъ снесся онъ по этому предмету съ г. Воынскимъ Губернаторомъ, представилъ на благоусмотрѣніе его слѣдующія соображенія: 1) вышеуказанная земля въ началѣ приобрѣталась и приобрѣтается Лаврою подѣ устройство монастыря не отдѣльными участками, а въ цѣломъ составѣ, со всеми ея неудобными мѣстами, съ многочисленными оврагами, которыми изрыта эта земля и которые значительно понижаютъ ея цѣнность; если бы Лавръ предложена была нынѣшняя оцѣночная цифра въ 43,094 р. 44 к., то она сразу отказалась бы отъ покупки...; 2) сумма 10.898 р. 83 к., предлагается Лаврою Приказу теперь же, тогда какъ оцѣнка Комиссіей рассчитана на продажу этой земли въ будущемъ, до какого времени земля эта будетъ представлять капиталъ мертвый и бездоходный и наконецъ 3) нужно принять во вниманіе и религіозно-нравственные мотивы, по которымъ

¹⁾ Оцѣнка эта сдѣлана не по современной стоимости земли, а въ виду продажи ея Приказомъ по отдѣльнымъ участкамъ въ будущемъ, въ теченіи неопредѣленнаго періода времени.

продажа земли подъ устройство монастыря должна быть признана во много разъ болѣе предпочтительною и болѣе соответствующею цѣлямъ самаго Приказа Общественнаго Призрѣнія, и просилъ г. Губернатора оказать свое просвѣщенное содѣйствіе ходатайствомъ предъ кѣмъ слѣдуетъ къ приобрѣтенію вышеуказанной земли Почаевскою Лаврою по бывшей уже прежде оцѣнкѣ за 10,898 р. 83 к.

19 августа, по просьбѣ Владыки, произведена была переоцѣнка и установлена Комиссіей цифра 27,000 р. (вмѣсто 43.094 р. 44 к.). Но такъ какъ и эта цѣна оказалась слишкомъ высокою и для средствъ Лавры,—въ виду предстоящихъ расходовъ по постройкѣ монастыря,—стѣснительною, то всего участка земли (свыше 12 дес.) нельзя было приобрѣсти и пришлось остановиться на мысли о приобрѣтеніи изъ Приказовской земли только небольшой полосы въ 5 дес. 1822 кв. с., которая оцѣнена была Комиссіей отъ 27 ноября 1896 года, въ 13,459 р. 17 к. Депутатъ съ духовной стороны, въ силу неблагоприятнаго въ топографическомъ отношеніи положенія даннаго участка, полагалъ достаточною цѣною—тысячу рублей за десятину. Въ послѣднемъ смыслѣ и далъ отвѣтъ Владыка г. Губернатору Генераль-Маіору Ѳ. Ѳ. Трену 1). Послѣдній отнесся съ полнымъ сочувствіемъ къ устройству монастыря въ г. Житомирѣ и признавалъ (въ своемъ ходатайствѣ предъ г. Начальникомъ Края отъ 29 декабря 1896 года), что означенный земельный участокъ въ 5 дес. 1822 кв. саж. можетъ и долженъ быть отчужденъ въ собственность Почаевской Лавры за предложенную послѣднюю сумму по тысячѣ рублей за десятину, что составляетъ 5.759 рублей 17 копѣекъ, принимая во вниманіе: а) что Почаевская Лавра желаетъ приобрѣсти оный не для эксплуатаціи, а подъ постройку монастыря и затрудняется приобрѣсти его за оцѣночную сумму по недостатку собственныхъ средствъ; б) что въ данномъ случаѣ заинтересованными сторонами являются правительственныя учрежденія, которыя въ подобныхъ настоящему случаяхъ не должны бы руководствоваться одними денежными расчетами, а принимать во вниманіе причины и цѣли, ради коихъ одно изъ нихъ входитъ въ соглашеніе съ другимъ; в) что важное для Житомира значеніе будущаго монастыря, въ смыслѣ поддержанія началъ Православія и Русской народности, уже засвидѣтельствовано тремя моими предшественниками, и

1) «Дѣло о приобрѣтеніи Почаевскою Лаврою участка Приказовской земли подъ постройку монастыря».

г) что недополученіе Приказомъ Общественнаго Призрѣнія за землю до 7.700 р. во всякомъ случаѣ не можетъ отразиться на мѣстномъ населеніи въ такой мѣрѣ, въ какомъ отразилось бы на ономъ лишеніе его монастыря.

Министерство Внутреннихъ Дѣлъ, на основаніи Генераль-Губернаторскаго доклада г. Министру, въ виду недостаточности средствъ Волынскаго Приказа Общественнаго Призрѣнія и значительно большей стоимости участка, приобретаемаго Духовнымъ Вѣдомствомъ для учрежденія монастыря, признало все-таки необходимымъ продажную цѣну повысить до 10.000, съ условіемъ принятія на себя Духовнымъ Вѣдомствомъ всѣхъ расходовъ по укрѣпленію за нимъ сказаннаго участка и по вводу во владѣніе имъ. Та религіозно-правственная и общественная польза, какая ожидается отъ устройства въ городѣ монастыря, исключала возможность отказа, и Духовный Соборъ Почаевской Лавры, по всестороннемъ обсужденіи дѣла, изъявилъ готовность купить землю Приказа и за повышенную цѣну (10.000) ¹⁾, о чемъ и сообщено было Его Высокопреосвященствомъ Святѣйшему Правительствующему Синоду съ ходатайствомъ о разрѣшеніи учредить въ г. Житомирѣ православный мужской монастырь съ припискою его къ Почаевской Лаврѣ. Такъ кончилась десятилѣтняя переписка о приобретеніи земли подъ постройку монастыря!...

28 ноября 1897 года Высочайше утверждено положеніе Комитета Министровъ относительно продажи вновь учреждаемому монастырю участка Приказовской земли. Въ 17 день января текущаго года воспослѣдовало Высочайшее соизволеніе на укрѣпленіе за монастыремъ означеннаго участка и разрѣшеніе Волынскому Епархіальному Начальству употребить на покупку того участка 10.000 р. изъ суммъ Почаевской Лавры, къ которой приписанъ новооткрытый Житомирскій Богоявленскій мужской монастырь, съ такимъ числомъ монашествующихъ, какое обитель въ состояніи будетъ содержать на свои средства.

Въ недалекомъ будущемъ г. Житомиръ обогатится, такимъ образомъ, еще однимъ благотѣльнымъ учрежденіемъ, которое возвыситъ религіозно-просвѣтительное значеніе города, усвоитъ ему типъ православнаго русскаго города наряду съ губернскими

¹⁾ Нѣсколько раньше для этой же цѣли приобретена небольшая усадьба Юрашева съ домомъ, вблизи котораго и начата постройка церкви.

городами Центральной Руси, гдѣ часто два или три монастыря служатъ украшеніемъ города и имѣютъ высокое нравственное значеніе на жителей ¹⁾).

Учрежденіе это—вѣковѣчный памятникъ заботъ, трудовъ и жертвъ Архіепископа Волынскаго и Житомирскаго Модеста—будетъ для города на всѣ послѣдующія вѣка дорогимъ звеномъ единенія и общенія съ Почаевскою Лаврою. Своими средствами создала она Крестовую Архіерейскую церковь въ г. Житомирѣ, которую съ такою охотою и любовію посѣщаютъ Житомирцы и съ такимъ благоговѣніемъ, при мерцающемъ свѣтѣ лампадокъ, молятся не только по воскреснымъ днямъ и праздникамъ, но и по буднямъ, *создаетъ нынѣ и обитель* и тѣмъ шире и шире распространяетъ свою братскую связь и свое нравственное вліяніе на обитателей Волыни отъ одного края ея до другаго ²⁾).

¹⁾ Въ прежнее время въ Житомирѣ, по записямъ, существовали монастыри, равно какъ и въ окрестностяхъ его (Левковскій, Трояновскій и Тригорскій—и нынѣ существующій), но въ періодъ польскаго владычества они разрушены или вѣрнѣе пресбразованы въ католическіе, равно какъ и на мѣстахъ православныхъ храмовъ (Спасскаго и Никольскаго) воздвигнуты католическіе костелы. Монастыри и церкви Житомирскія находились въ зависимости отъ Кіево-Печерской Лавры, и въ 1627 году въ числѣ избирателей мужественнаго защитника православной церкви, молдавскаго воеводича, Петра Могилы, наряду съ братією Кіево-Печерской Лавры, было духовенство и шляхта (дворяне) и отъ г. Житомира и уѣзда.

²⁾ Своими изживеніями Почаевская Лавра, съ благословенія и по мысли Архіепископа Модеста—твердаго поборника православія и хранителя вѣковѣчной святыни,—благоустроила и *Дубенскій* монастырь, по началу православный, во время же уніи полоненный латинянами и устроила здѣсь храмъ во имя угодника Божія—Іова Почаевского, здѣсь—на мѣстѣ его первоначальныхъ духовныхъ подвиговъ; воздвигла и благолѣпный домъ Божій и въ с. *Жидичинѣ* (Луцкаго уѣзда) во имя святыхъ Виленскихъ мучениковъ Антонія, Іоанна и Евстаѳія, «избранныхъ Богомъ для свидѣтельства вѣры». Въ Жидичинѣ въ древніе времена существовалъ православный монастырь, доведенный до жалкаго состоянія католическими патерами. О печальномъ состояніи его писалъ въ 17 вѣкѣ митрополитъ Петръ Могила отступнику (отъ православной церкви) Кассіану Саковичу: «посмотри, что дѣлается въ древнемъ монастырѣ Жидичинскомъ, и скажи намъ, сколько тамъ монаховъ и какой чинъ содержится... Не найдешь ли тамъ только архимандрита съ послушникомъ?» («Волынь» стр. 167). Здѣсь—въ Жидичинѣ предначалъ подвигъ своего святительскаго служенія митрополитъ Іосифъ (Сѣмашко), здѣсь онъ былъ посвященъ во іерея (1821 года). Жизнь и служебная дѣятельность митрополита Іосифа посвящены Литовско-русской церкви, прошла она подъ молитвеннымъ покровомъ Виленскихъ мучениковъ, у раки которыхъ въ Виленскомъ

И православные жители города лелѣютъ себя теперь от-
радною надеждою видѣть въ стѣнахъ обители непрестанно ко-
пію чудотворной иконы Почаевской Божіей Матери, а временами
и подлинную икону. Сдѣлано пока только доброе начало въ
дѣлѣ устройства Житомирской обители: готова вчернѣ монастыр-
ская церковь, начать постройкою и самый корпусъ.

*Много нужно еще и нравственныхъ силъ и матеріальныхъ
средствъ, чтобы довести дѣло, какъ слѣдуетъ до конца.*

Архіепископъ Палладій—иниціаторъ учрежденія монастыря
въ свое время надѣялся на помощь города, на матеріальное со-
дѣйствіе со стороны Владиміро-Васильевского братства, благо-
творительныхъ обществъ и частныхъ лицъ.

Помощь эта и содѣйствіе насущно необходимы. Въ дѣлѣ
пріобрѣтенія земли подъ постройку монастыря такой помощи и
содѣйствія не видно было со стороны города, теперь то и нужно
сплотиться и объединиться населенію и принести свою посиль-
ную лепту для добраго дѣла. Обѣщало существенную помощь
монастырю (отъ 11 января 1893 года) и Управление Государ-
ственными Имуществами Волынской губерніи, по воспомощдова-
ніи Высочайшаго соизволенія на устройство монастыря, отво-
домъ въ его пользу лѣсной площади въ I и II кварталахъ ка-
зенной Газино-Вацковской дачи, расположенной по Кіево-Брест-
скому шоссе въ 5 верстахъ отъ города. Весьма желательно было
бы въ настоящее время исполненіе и осуществленіе этого доро-
гаго для монастыря обѣщанія.

Не откажутся, надѣмся, и братства, и все населеніе Во-
лыни, да и вся Русь православная помочь въ великомъ и спа-
сительномъ трудѣ своими трудовыми копѣйками— «часточками»: *дѣлами*
благотворительности возгрѣваетъ святая Русь божествен-
ную идею братства и родства о Христѣ, глубоко воспринятую
душею народною, въ согласіи съ которою земля русская огла-
шается изъ конца въ конецъ глубоко-симпатичными, теплыми
словами: «братъ, братцы, сестрицы, дядюшка, дѣдушка, матушка,
батьюшка!»—теплыми сердечными словами, съ которыми русскій
человѣкъ обращается къ каждому изъ чужихъ ему людей, сви-
дѣтельствуя тѣмъ присущую русской душѣ пріязнь, благожела-
тельность, близость сердечную, — *дѣлами благотворительности*

Свято-Духовскомъ монастырѣ покоится нынѣ и прахъ святителя, и
храмъ во имя святыхъ мучениковъ Антонія, Іоанна и Евстафія въ
Жидичинѣ служить памятью о немъ, о его первыхъ шагахъ труда—
подвига на пользу церкви и отечества.

проповѣдуетъ святой завѣтъ Христовой любви: «все вы братія есте»!...

Объединяющая сила любви Христовой да пробудитъ въ русскомъ обществѣ прирожденную русской душѣ идею братства и сплотитъ разнородныя единицы въ одну общественную силу путемъ благотворенія къ созданію и благоустройству въ г. Житомирѣ народно-православнаго учрежденія, симпатичное призваніе котораго—быть въ жизни города и края центромъ духовно-просвѣтительной дѣятельности въ духѣ православной церкви и завѣтовъ дорогаго нашего отечества, служить прочности государственно-народныхъ началъ, какъ вѣки вѣчныхъ основъ всего возлюбленнаго нашего отечества и дать ему возможность расширять и развѣтвлять свою духовно-просвѣтительную и нравственно-благотворительную миссію. Все доброе чрезвычайно медленно вводится и трудно прививается. Инициаторамъ и проводникамъ благихъ начинаній всегда и вездѣ приходится упорствовать въ своихъ преслѣдованіяхъ и настойчиво добиваться ихъ осуществленія, за что нерѣдко подвергаются они преслѣдованіямъ и даже нареканіямъ.

Въ нашемъ югозападномъ краѣ это по преимуществу замѣчается. Здѣсь мимо еще такого, чего нельзя мѣрять на обыкновенный аршинъ: ненависть, клевета, ложь, интриги, какъ печальные плоды того западнаго строя, противъ котораго всегда ратовали на Волыни поборники православія, и нынѣ еще преслѣдуютъ людей работающихъ душею и тѣломъ на пользу церкви православной и русскаго отечества; на каждомъ шагѣ встрѣчаются недоразумѣнія и на самыхъ разумныхъ и лучшихъ труженниковъ накладывается бремя поистинѣ неудобноносимое. Такого ежедневнаго непосильнаго труда не знаютъ и не могутъ понять тѣ, кто издали судить о нашемъ краѣ, а иногда и такъ строго осуждаетъ добрыхъ, честныхъ труженниковъ на Волыни.

Немало на Волыни есть доказательствъ, съ какимъ трудомъ и затратами силъ и времени возвращаетъ она,—послѣ вѣковыхъ гоненій, притѣсненій,—свое, родное, съ какимъ трудомъ созидаетъ дѣло Божіе, дѣло церкви православной... Вотъ устраивается, напримѣръ, Острожское Кирилло-Меоодіевское братство, устраивается, при поддержкѣ іерарховъ русской церкви, при содѣйствіи лицъ, стоящихъ у кормила правленія. Попечительница братства—приснопамятная для Волыни графиня А. Д. Блудова. И какія ему приходится переживать трудныя времена! Была

пора въ жизни братства, пишетъ въ «извѣстіяхъ братства» сама графиня. «поляки и жиды открыто добивались систематическаго искорененія братства въ г. Острогѣ, и частію эти интриги удавались. Одно время почти весь мировой съѣздъ былъ измѣненъ, и призывались люди, можетъ быть, хорошіе, но какъ можно больше чуждые всему, что было сдѣлано доселѣ, а между хорошими чиновниками перемѣщались всѣ, кто сближался съ братствомъ. А для того, чтобы выжить попечительницу употреблялись сверхъ того всякія глупыя придирки для затрудненія каждаго шага и доказательства пренебреженія въ надеждѣ оскорбить этими провинціальными неучтивостями», оскорбить основательницу и руководительницу братства, которое поставило своею высокою задачею и цѣлью—помогать и развивать русское вліяніе, русскую дѣятельность, помогать просвѣщенію и процвѣтанію русскихъ людей, въ искони русскомъ краѣ защищать и поддерживать ихъ нравственно и матеріально, на сколько позволяютъ братскія средства, отъ гнета и эксплуатаціи пришлыхъ людей, будь это поляки, захватившіе край въ древніе годы, или евреи, допущенные тѣми же поляками, или же вновь вторгающіеся космополиты съ русскими именами.

Возстановленіе Богоявленскаго храма въ г. Острогѣ—это тоже поистинѣ подвигъ при изворотливости тѣхъ тайныхъ силъ, которыя ополчились противъ возстановленія богослуженія въ проклятомъ іезуитами соборѣ, два съ половиною вѣка назадъ, и распадавшемся съ тѣхъ поръ прекрасною руиною сквозь такіа вѣка и царствованія какъ—Екатерины II и Николая I. Цѣлыхъ двадцать лѣтъ (съ 1868 по 1888 г.), не смотря на неоднократно распоряженія правительства и—отпускъ суммъ на постройку, ничего не сдѣлано было; какая то тайная неуловимая сила искажала и запружала дѣло, а зданіе все больше и больше разрушалось. Не станемъ приводить другихъ примѣровъ изъ исторіи возникновенія, вѣриже возсозиданія многихъ православныхъ братствъ на Волыни и возстановленія изъ груды разваливъ знаменитыхъ нѣкогда православныхъ храмовъ, въ общемъ исторія ихъ представляетъ много аналогичнаго съ исторіей Острожскаго братства и собора; вернемся къ дѣлу объ учрежденіи въ г. Житомирѣ православнаго монастыря. Нѣтъ здѣсь интригъ, нѣтъ тормоза со стороны мѣстныхъ враговъ православно-русскаго дѣла, но есть ли также и надлежащая, сердечно-отзывчивая поддержка, есть ли истинное пониманіе значенія православнаго монастыря для населенія Волыни и част-

нѣе, города Житомира. Въ послѣдніе годы работа на пользу югозападнаго края, въ смыслѣ устройства его на русскій ладъ, въ смыслѣ сліянія его со всею Русью во всѣхъ—и прежде всего церковно религіозномъ—отношеніяхъ, далеко подвинулась впередъ людьми разумными, энергичными, людьми съ опредѣленными, самостоятельными взглядами на политическія задачи въ нашемъ краѣ,—истинными друзьями русскаго народа, русскаго государства, которые съ твердостью духа поддерживали и поддерживаютъ всѣхъ, кто честно и старательно ведетъ православно-русское дѣло, защищаютъ русскихъ людей, православное духовенство отъ разныхъ интригъ, отъ той борьбы изъ-за угла, борьбы сплетень и злоязычій, которая подрываетъ энергію честныхъ труженниковъ и вредить дѣлу. Но еще много и много труда и работы. Между тѣмъ сильно назрѣла уже пора полного, окончательнаго сліянія Волини со всѣми частями обширной Руси и прочнаго обрусенія ея кроткою мѣрою народнаго образованія и христіанскаго благочестія.

Ново учреждаемый въ г. Житомирѣ монастырь—одинъ изъ существенныхъ элементовъ такого органическаго сліянія и обрусенія края.

Да будетъ онъ, подъ покровомъ Богоматери, избравшей Волинь въ мѣсто селенія славы Своея, истиннымъ свѣточемъ православія и русской народности на Волини и да помогутъ намъ осуществить благія начинанія и нравственно-молитвеннымъ сочувствіемъ и матеріальнымъ содѣйствіемъ всѣ, кто дорожитъ судьбами православной русской церкви и возлюбленнаго нашего отечества!!!

Хочется вѣрить и надѣяться, что вся Русь одобряетъ устройство новаго монастыря и окажетъ посильное содѣйствіе, хочется вѣрить и надѣяться, что не перевелись еще на Руси Святой богатыри добра, правды, любви и милосердія христіанскаго ¹⁾!

Священникъ *Константинъ Левитскій.*

¹⁾ Если кому изъ ревнителей благочестія угодно будетъ прислать лепту на устройство монастыря, то благоволятъ прислать пожертвованія въ Житомиръ Волинскій Комитету по постройкѣ Богоявленскаго монастыря.

Тригорскій Преображенскій монастырь

(Житомир. уѣз. Волынск. губ.).

(ИСТОРИЧЕСКІЙ ОЧЕРКЪ).

(Окончаніе).

ПРИЛОЖЕНІЯ.

Г.

Дарственная грамота Николая Воронича Тригорскому монастырю.

Ja Mikolay Woronicz Alexandrowicz czynię iawnie y zeznam tym Listem moim dobrowolnym zapisem teraz y napotym wszelkiey kondycyi Ludzi, Jż ia mając czwartę część Oyczyny przypadaiący na mnie po Świętey pamięci niebożczyka Oycy y Dobrodzieia moiego: we wszystkich Dobrach y Gruntach po niebożczyku na mnie y Panam Braci moim do podziału przypadaiących, z którymi ieszcze Oyczyną na ten czas nie dzieliłem, a w Bogu przewielebny Oyciec Kiryll Ihumen Monastyru Lubarskiego wspólny z Bracią swoją Zakonnikami upraszał mnie abym gdziekolwiek w Puszczy na Oyczyźnie swoiey upatrzwszy należyte y podobne miejsce do Pobożnego Mieszkania Zakonnego, na którym by się spokojnie odbywała Chwała Imieniowi Pańskiemu w Domu Bozkim, przy którym za grzechy moje ofiarować się by mogło na zbudowanie Monasteru nadałem y wiecznemi czasy ustapiłem. Widząc Ja na ten czas rzecz należytą y świętobliwą proźbę pomienionego Oycy Kirylla, a wiedząc o Horodyszczu nad Rzeką Tererowiu z dawnych czasów pustoleżące, względem rozmnożenia Chwały wszechmocnego Boga te Horodyszcze nazwane Petuchów z Gruntami y ze wszystką osiadłością do niego należącą po Rzeczkę Hluboczek, po Granicę Cudnowskę i Piateckę; a z drugiey strony od Gruntów Troianowskich, po drogę z Deneszow do Piatki leżącą, z Borami, Lasami, Dąbrowami z Bortnym drzewem y ze wszystkimi pożytkami, które teraz tam są y napotym znajdować się będą na moiey części iako Dobrach Oyczystych przypadaiący, Daje wiecznemi czasy y ustępują świętobliwemu Oycu Kiryllowi y inszym Zakonnikom Jego, którzy należyte miejsce upatrzeć mają y tam Cerkiew powinni będą zbudować; a ia ani sam ani Potomkowie moje żadney przeszkody tymże Zakonnikom wiecznemi czasy czynić nie mamy. A ieżeli by i mnie samego Pan Bóg do świętobliwego mieszkania Zakonnego powołał przy teyże Cerkwi w Monastyrze Oycy Kirylla, wolne mieszkanie mieć mam, nie wtracając się w żadne porządki Duchowne Cerkiewne; i na to daię ten List dobrowolny Zapis świętobliwemu Oycu Kiryllowi z podpisem ręki swey z Pieczęcią, do którego Listu podpis ręki uprosiłem Panów Przyjacieli

swoich na podpisie niżej mianowanych. Działo się w Trojanowach miesiąca Ianuarii dnia Trzydziestego Roku 1613.

Za usilną prozbą Wielmożnego Iegomości Pana Woronicza Matfthey Swiaszczenik Porwowski Traszkowski ręką własną.

Mikołaj Woronicz,
Ręką własną (L. S.).

Ten List oblatowany Roku
1713 Die 4 Februarii w
Grodzie Żytomirskim.

Эта дарственная грамота Николая Воронича заимствована изъ «Инвентаря Тригор. монастыря», — помещеннаго въ «Описаніи разныхъ монастырей съ инвентарями разныхъ годовъ», — рукописн. сборникѣ, хранящемся (за № 55/55) въ Архивѣ Почаевской Лавры.

Слѣдующій затѣмъ «Summariusz» документовъ сего монастыря въ рукописи найденъ въ Архивѣ Правленія Волин. дух. Семинаріи, среди небольшой связки дѣлъ, принадлежащихъ существовавшему въ началѣ 1850-хъ годовъ «Церковно-историческому Комитету».

II.

Summariusz Dokumentow Klasztoru Tryhurskiego Bazylianskiego, Tak Funduszowych, Jakoteż z Processów (nietylko w odpinaniu Scienników, różnemi czasy w Grunta własne Klasztorne, od nikogo nie kwestionowane, przez Poprzednikow Jasne Wielmożnych Woroniczow Prawych Fundatorow wiecznemi czasy Temu Mieyscowi Świętemu nadane) poformowanych; Niemniey z Yczynkowych Spraw wynikłych, w Tryhurże (1803 года, марта 19 дня) spisany.

W pierwszym Fascykule pod Literą «A»:

Dokumenta Funduszowe i Inne съ 1613 года по 1763-й.

1613 года, января 12 дня. Sporządzony i przez niegdy Urodzonego Mikołajaja Alexandrowicza Woronicza Wielmożnym Xiędzom Bazylianom na Grunt w Lasach Trojanowskich pewny, nikomu niezawiedziony, nad Rzeką Teterewem leżący, Horodyszcze Petuchowe zwany, Granicę po Rzekę Hłuboczek, w Teterew rzekę wpadaiącą, od Gruntow Cudnowskich z jedney, a od Trojanowskich, po drożynę z Deneszow przez Las do miasteczka Piatki ciągniącasie, aż po Goscinieć starodawny Żytomierski i Trojanowski przez Rzeczkę Hłuboczek do Czudnowa idący, z drugiey strony; z Gruntami, Lasami, i

Wszystkimi z niego użytkami wolnym w rzekach łowieniem Ryb wiecznemi czasy nadany, do Cerkwi Święto Spaskiej Tryhurskiej Fundusz.

1617 года, іюля 5 дня. W Trojanowcach spisany, a (togo же года и мѣсяца) przed Aktami Grodzkimi Żytomierskimi (дня 12-го того же года и мѣсяца), przyznany, między Urodzonymi z Muchowieckich Wasylową Woroniczową Pisarzową Ziemi Kijowskiej: Pania Oprawną i do żywotnią, Tudzież Andrzejem Wasylowiczem Woroniczym Teyże starszym synem illustrissimi Władysława, Jana i Jurija Braci, Leonory i Petrunelli siostr swoich młodszych rodzonych Imieniem, z Illustrissimi—Filonem, Mikołajem y Fedorem Alexandrowiczami Woroniczami Stryiami, spodkową Fortunę w czwartej części na Głowę Oycy swojego Świętej Pamięci Wasyla Woronicza Alexandrowicza Pisarzu Ziemi Kijowskiej odzyskającemi spisany i wniczym nieporuszony D s i a ł.

Ten dsiąg, między następcami niegdy Urodzonego Alexandra Woronicza, w Lat 7 po uczynionym Funduszu następujący, Mikołaja Woronicza, przeznacza tylko na Sukcessorów z Głowy Wasyla Woronicza idących, Miasteczka Denesze, i Sioło Krosznie, pod Żytomierzem, a na Głowę Filona sioło Szumsk, Wolice, Tatarynowkę, Żeleznik y Dworzec. Na osoby zaś Mikołaja i Fedora Woroniczów, dwie części miast stary i Nowy Trojanowiec ze wszystkimi Uroczyskami, Łasami i Gruntami.

Toro же 1617 года, октября 4 дня.

Przed Aktami Ziemskimi Kijowskimi na Rokach, postanowilyszysię Osobnie Illustrissimi—Filon, Mikołay i Fedor Woronicze Alexandrowicze, Bracia między sobą rodzeni, wyż pomienioną Transzakcyą czyli Zapis Dzielczy, w Kijowie russkim pismem co do słowa spisany przyznali, i do Akt, dla niewzruszenia nazawsze podali, ktorego zapisu w tym miejscu domieszczasie K o p i j a.

1642 года, октября 4 дня.

W Sądzie Głównym Trybunalskim Koronnym Lubelskim, między Illustrissimi Ich mosci Panami—Teodorem Woroniczem, Podczaszym Ziemi Kijowskiej i Alexandrą Woroniczową Mikołajową Obodenską i Iey synem, Urodzonym Panem Kąstantym Obodenskim, w przytomności Teyże Matki i Opiekunki, Powodami z jedney; a Jasnie Oswieconym Xiążciem Dominikiem na Ostrogu Zasławskim, Grodią na Tarnowie, Koniuszym koronnym Łuckim et cetera... Starostą, pozwany o Gwałtowne wdzieranie się w Grunta Trojanowskie Zapadły D e k r e t.

Który dowodzi, iż Jasnie Oswiecony Xiąże Zasławski, wyżyc Woroniczów z Dobr i Gruntow Ich własnych Trojanowskich Ludzi w Orez przybranych na Ich Dobra, nasylał usilujacy, Lasy pustoszyć kazal, Poddanych Uciemiezał, i od Ich własności odpędzał, nad to przy samych Granicach Trojanowskich, miasteczka dwie: Hluboczek i Sosnowke, nad Rzekami poosadzać kazawszy; Osadczym przydajac silną pomoc Ludzi i Kozaków, do wszystkich uroczysk Granicznych włascitelow przez czas nie mały niedopuszczal, Usilujac Zatrzyć odwieczną Granicę, poczołszy od Piaty w Piatu Hnyłuju, *которая идетъ* подъ Sosnowku, а оттуда, идучи рѣчкою Пяткою вверхъ (по теченію) на Лугъ «Ольшовый», а отъ Луга Ольшоваго просто до озера «Колокатынскаго», до верху Подорскаго, оттуда до «Бобочковаго» лѣску, дальше оттуда до лѣска «Сидеренковичъ», оттуда до лѣска Петрынковичъ, оттуда до лѣска—Медвѣднаго, оттуда до «Плоскаго Камения», оттуда на Ярокъ (Jarak) до самой рѣчки Глубочка, гдѣ есть колъ, потомъ рѣчкою Глубочкомъ, на которой—четыре мельницы (въ подлинникѣ русская рѣчь писана польскими буквами, для удобства печати пишемъ по-русски, строго придерживаясь оригинала); о czymъ pomieniony Dekret Trybunalski co do słowa opiewa.

1643 года, іюня 16 дня. W Ziemstwie Kijowskim Funduszu, na Monaster Tryhurski przez Urodzonego Mikołaja Woronicza Alexandrowicza Zentaho, Welmożnym Oycom Bazylianom na Grunt Horodyszcze Petuchowe zwany, z całą cyrkumferencyą opisaniem Granicy, i Approbatą Tegoż Fundatora, na instancyą Imosci Xiedża Cyrylego Tomaszewicza Ihumena Lubartowskiego wyiednana, przez Oyca Izajjusza Beleniewicza, Namiesnika Tryhurskiego, w Oblacie podanego, po dacie pierwszego Funduszu, w Lat 30. przez Tegoż Fundatora zaopprobrowanego, y od wszelkich Impetycyi prawnych bronic Monaster zawsze obowiazujacy się w Tym miejscu składa się

К о р і я.

Того же 1643 года, 31 августа.

W Grodzie Żytomierskim Imieniem zgromadzenia Klasztoru Tryhurskiego, z Prezeta koni od człowieka Kradzieży Kamienia Młynowego nocą uwożającego, odebranych, uczyniona Sprawa.

Того же 1643 года, 5-го сентября.

W Aktach Grodzkich Żytomierskich, od Wielmożnego Oyca Nikifora Onoszkiewicza, Ihumena Monasteru Tryhurskiego w Puszczy Trojanowskiej, z Bracią Zakonnikami mieszkającego, w Sprawie o

Zatopienie Młyna na Rzece Teterowie, pod Monastyrem Zbudowanego po Wielmożnego Jana Dsika, Chorażego Wojewodst. Bracławskiego bywszego Dobr miasteczka Denesz Dziedzica wydanego Pozwu

Relacya.

Togo że 1643 года, 7 сентября, Ibidem.

Za Wezwaniem Urodzonego Pana Fedora Woronicza Podezszego Kijowskiego, Brata Mikołaja pierwszego Fundatora rodzonego, wspul Dziedzica, (въ томъ же году, 2 июля), Szlachetny Iwan Buchatowski wozny General Wojewodstwa Kijowskiego był na Granicie Horodyszczu starym Petuchowuju przezwanym, nad Rzeką Teterowem leącym, gdzie z dwodziesto włokami gruntu na wyrobek Pola, Dwoma Młynami na rzece Hluboczku, a Trzecim na Teterowie, Domem starym nad werch nad Teterowem od Denesz stojącym, wolnym urębem w Lasach Trojanowskich, Lowieniem Ryb w Tychże rzekach, zgola ze wszystkimi pożytkami na Rzecz klasztoru Tryhurskiego, w Aktualną Dziedziczą na mocy Zapisu przed Aktami Kijowskimi approbowanego w spokoyną na wieczność podał

Possessya

Togo że dnia i года, въ тѣхъ же Актахъ przez Tegoż woznego z wezwania powtornego Wielmożnego Mikołaja Woronicza, 15 awryeta, w Horodyszczu Petuchowym przezwane; na Fundamencie Zapisu Wieczystego Funduszowego, z wyszczegulnieniem Granic, od Gruntow, Jakoto: po rzeczce Hluboczek aż w Teterew wpadająca, od Cudnowskich y Piateckich, z jednej; a z drugiej strony od Trojanowskich, po drogę z Denesz prez Las do Piatki idącey po sam Goscinieć starodawny Zytomierski, do Czudnowa, przez rzeczke zmiankowaną Hluboczek ciągnący się ze wszystkim co jest na ziemi y w ziemi przyznana

Intermissya.

1650 года, мая 30 дня.

W Grodzie Zytomierskim przez Xiędza Makorego, Imieniem Nikifora, Ihumena Monastyru Tryhurskiego, o Zrabowanie przez Kozaków Klasztoru, pozabieranie Majatków Obywatelskich, niewinnych Ludzi Wyciecie y znoszczeniem klasztoru zburzenie w Pilności zanesiona

Skarga

Item powyżey Zapisanego Manifestu, z Tychże Akt słowo w słowo wydana, pod Rokem 1648, Buntowniczą Kozacką w koronie Polskiej kleskie zmiankującą różnemi czasy przez Tychże Kozaków z różnych Pulkow na Klasztor napadnienia domieszcza się Kopia.

1650 года, сентября 13 дня

W Aktach Grodsk. Żytomierskich przez Wielmożnego Daniela Jerzego Woronicza, o zrabowanie klasztoru Tryhurskiego, przez zbuntowanie Kozactwa, gdzie onemu i Innym Obywatelom Majątkow na składzie będących wiele zabrano, Przywilejow i Dokumentow Prawnych, Jednych pozabieranie, a drugich poszarpanie i wniwecz obróconie z Kancellaryi Kommissyi Narodowej Edukacyney Warszawskiej, pod Rokem 1781, wydanego Zażalenia Autentyczny **Extrakt.**

1651 года, 13 октября.

W Aktach Grodskich Żytomierskich przez Oycę Nikifora Onyszkiewicza, Ihumena Monasteru Tryhurskiego swym i Imieniem Kapituły zakonney zaniesiona o zrabowanie przez czaty Niemieckie i Inne swywolne Kupy Ludzi, roku 1651... różnych dni napadające na Klasztor Tryhurski, tam celiy pobijanie, składow obywatelskich i Klasztornych różnych pozabieranie, dokumentow Funduszowych jakie się tylko znajdować mogły pobranie i podarcie, z goła całego Klasztoru wniwecz obróconie, in diligentia, uczyniona Manifestacya

1652 года, января 20 дня.

In Actis castrensibus Żytomieriensibus Świętey Pamięci Welebnego Oycy Nikifora Onoszkiewicza, Ihumena Monasteru Tryhurskiego—Testamenta; sumki gdzie w kogo znajdują się obeymującego, i do wolności zarządzenia Klasztornego zastawującego **Oblata (заявление).**

1735 года, 30 июня

Przez woznego zeznaney Relacyi Granicznej, in Castro Żytomierienski, między Dobrami—miastem Czudnowem i Wilskiem, a Dobrami Trojanowcami, Deneszami, i Krosnią **Oblata.**

1763 года, августа 16 дня. Ibidem.

Imieniem Xiedza Jana Lewickiego swym i całego Zgromadzenia Tryhurskiego przez Xiedza Antoniego Mietelskiego, przeciwko Wielmożnemu Janowi Brodowskiemu Dobr wsi Hłuboczka wielkiego, i Urodzonemu Borowskiemu Łowczę czerniechowę Panu, Dyspozytorowi, o wdzieranie się w Grunta i Lasy Małego Hłuboczka z dawien dawnych do Tryhuria należącego, niemniej na życie Lesniczego Tryhurskiego czuwanie, Drzewa do budowy zdatnego i Bortnego nie mało wycięcie, i Tego częścią do Hłuboczka wielkiego nocą wyprowadzenie, a częścią do Berdyczowa wywiezienie, a co większa potem w

sam środek Lasow Tryhurskich wpadnienie, i Tam więcey do 50 sztuk Drzewa wyrąbanie, z Wizyą i Prezętą Koni Parę zaniezione Za żalenie.

W d r u g i m Fascykule pod Litterą: «B»: Dokumenta 1775 rodu. z Wypadłego Sancitum Granice zastrzegające.

1775 года, 13 апрѣля.

W Aktach Grodzkich Warszawskich dla zapisania podane, Kommissyą tak w ogulnosc i do rozgraniczenia Kluczow Czudnowskiego i Wilskiego na okolo; jakoteż w szczegulnosc i do tychże Kluczów należących z Sasiadami Granic onychże tyczącami się zapadłe Sancitum

Въ томъ же году, 30 сентября, Ibidem, pod rokem tymże, 5 awryeta Listu w Warszawie datowanego, Rekwizycyjonalnego Najjasniejszego Augusta, Krola Polskiego, za zdaniem Rady nieustajacey, do jasnie-oswieconych Xiazat: Poninskiego Podskarbiego Koronnego i Radziwilla Kasztelana wilenskiego bywszych Marszałkow Seymowych —wydanego, a do Konstytucyi Seyma Ostatniego Zastosowanego, moc dodania Kommissarzów nawet po Seymie przez dwa miesiace od Daty do Akt Publicznych podania przeznaczajacego, dla stron na Kommissyą pozwanych swoich Kommissarzów dla niewiadomosci nie-majacych, a w Takowym zdarzeniu przysięgą przed Aktami własnego Powiatu relewować się mogacych Oblata.

Tegoż Roku, 25 Oktobra in castro Żytomierskim wykonana przysięgą na to; jako Konwent Tryhurski o Kommissyi przez Sancitum do rozgraniczenia Kluczów Czudnowskiego i Wilskiego niewiedzial i żadnego kommissarza z strony swoiey nielokował; a przyto żeby jakowego uszkodzenia w Dóbrach i Granicach swoich Dziedzicznych wsi Tryhuria, granicą z Dóbrami miasteczkiem Piatką Jasnie Oswieconego Xiecia Poninskiego Podskarbiego koronnego stykającami się nieponiosł w pilnosc i uczyniona Manifestacya.

Tegoż Roku d. 16 Oktobr. z tychże actów grodzk. Żytomierskich wydany Dymow Taryffy tak Dóbr wioski Tryhuria, iakoteż wioski Hluboczka małego, Extraktem Excerpt.

W T r z e c i m Fascykule pod literą «C»:

Manifesta i Termin po Wielmożnego Sadowskiego Cześnika Lwowskiego o pokwestionowanie Gruntów, zabranie sian, spalienie sterty żyta y o inney Preteżyzi w roku 1767.

Roku 1776 d. 17 Aprilis in castro Żytomieriensi, imieniem Klasztoru Tryhurskiego przeciwko Wielmożnemu Brodowskiemu Lowczemu Czerniechowskiemu i Sadowskiemu cześnikowi Lwowskiemu za jakemi bądź prawami Dobra Hluboczek i Sosnówke, od Jasnie Oswieconego Xiecia Janusza Sanguszka ordynata posiadaczom, o Hlubo-

czek wpieranie się, jakoby od swoich Futorów, w Grunta własne Tryhurskie w spokojnym posiadaniu od roku 1613 będące ku większa pewne ograniczenie mające o dezolacyą Lasów y o inne Pretensyie zaniesiona Skarga.

Roku Tegoż d. 28 Augusta, Ibidem, Imieniem tegoż zgromadzenia Tryhurskiego przeciwko Wielmożnemu Stanisławowi Sadowskiemu cześnikowi Lwowskiemu o zakwestionowanie Gruntów, skoszenie sianożęci własney klasztorney, potym tegoż siana i Zakonnikow, na większą Pienie za arestowanie i pozwu onymże za ich własność na Sądu Grodsk. Żytomiers. wydanie, żyta do stu kóp w styrcie spalenie y o inne pretensyie uczyniona Manifestacia.

Tegoż roku d. 21 Oktobris, ibidem od Klasztoru Tryhurskiego po Wielmożnego Sadowskiego cześnika Lwowskiego na sądu ziemskim Żytomiers. o pokwestionowanie Gruntów, skoszenie sianożęci, spalenie styrty żyta, darcie brzostu, bicie Ludzi Tryhurskich na własnych Gruntach i o inney pretensyie wydanego pozwu Rellacia.

Tegoż roku d. 14 Decembris, Ibidem od tegoż klasztoru przeciwko tegoż, o gwałtowne Lasów wczęsci i Sianożęci od Dóbr Tryhuria oderwanie, a do Dóbr Sosnowki bezprawnie przyłączenie, potym niesłusznie manifestem Klasztoru oczernienie, o gwałtowne na Kureń najechanie, tam człowieka z Izby wywliczenie i zbiecie, siana na czterdzieście podwod zabranie, a pozostającego reszte na rozrwanie i wniwecz obrocenie, z wizyą uczyniona Żaloba.

F a s c y k u l 4 pod Litorą «D»:

Tranzakcyi roznych w Sprawach Uczynkowych z Wielmożnym Sadowskim, cześnikiem Lwowskim, pod rokiem 1777 znajdujących się, prócz iednego aktu zjazdowego ziemskiego Żytomierskiego granicy tyczącego się, na którym zjeżdżcie Wielmożny Sadowski dał się publikować.

Roku 1777. d. 7 Januaria w Grodzie Żytomiers. zeznanego i w tymże roku na d. 30 Aprilis sposobem oblaty do Xiąg ziemskich Żytomierskich wniesionego od Konwentu Tryhurskiego po Wielmożnego Sadowskiego cześnika Lwowskiego i innych arestem zaiętych, o pokwestionowanie gruntów, zabranie siana, przywłaszczenie uroczysk, iakoto: Tatarskiego jeziora całą Płaszczynę aż do drogi starodawney z Żytomierza i Trojanowa do Czudnowa idącej, a z drugiey strony podobneyże Płaszczyny na Wiosce Hłuboczkwowi leżacey do Kamienia Płaskiego Znak Granicy odwieczney Gruntow Tryhurskich zastrzegującego, z arestem Wydanego Pozwu Rellacia.

Tegoż Roku Dnia 16 Maja w Sądach Ziemskich Żytomierskich połączywszy i Termin do Sądow Grodsk. Żytomierskich w Tey Sprawie

wyniesiony, między Klasztorem Tryhurskim Xieźdzów Bazylianow, a Wielmożnym Sadowskim względem oderwania Gruntow i różnych Gwałtownosci czynienia na Inkwizycyą Zapadły Dekret.

Tegoż Roku Dnia 27 Maja, przed Aktami Grodskimi Żytomierskimi Imieniem Zgromadzenia Tryhurę przeciwko Welmożnemu Sadowskemu i Innym o Napadnienie w Las Tryhurski z Przybranemi Ludzmi, debów u Sosen do Kilkudziesiąt Sztuk wyrabianie, Poddanych Tryhurskich i Przełożonego Wielmożnego Xiedza, Krulekiwicza Takowej gwałtownosci zbraniającego pobicie, z Prezeta Wolów, Wozów, y Uprzeży, Tudzież Wizyą pobicia Zaniesiona Skarga.

Tegoż Roku Dnia 9 Junij, w Aktach Grodsk. Żytomierskich od Tegoż Klasztora po Welmożnego Sadowskiego, i podręcznych jego, z Wizyą w Lesie Czarnodub Zwanym Uczyniona, a Wycięcie Debów Sztuk 32, do Budowli sposobnych, a przy Uroczysku Tatarskim Jeziozem przezywającym się i za Jeziozem Tymże, że Las spustoczony na Cwierć mile, gdzie Pni obliczyć niepodobna, o Którą dezolacya wydanego Pozwu Relacya.

Roku tegoż Dnia 23 Czerwca, in Castro Żytomierskim przez Welmożnego Xiedza Krulekiwicza Superiora Zgromadzenia Tryhurskiego przeciwko Jasnie Wielmożnemu Onufremu Bierzynskiemu, Kasztelanowi Żytomierskemu o zbiecie siebie i Poddanego Tryhurskiego na Własnym Gruncie Klasztornym w Lesie i o śmierć przyprawić usiłowanie, a to przez Ludzi Nadwornych, Tojest, żołnerzow, Kozakow, Poddanych, i Dyspozytorow potym z Mieysca Tegoż w areszt onego wzięcie, w Pilipuch i Piatu przy Bębnie Gromadom dla posmiewiska i okozania możnoscii swojej wozać prezentowanie, i zabiciem grozenu z Wizyą Bojow i Ran Zadanych Uczyniona Manifestacya.

Tegoż Dnia i Roku w Tychże Aktach Grodsk. Żytomierskich od Tychże Zakonnikow przeciwko Tymże gwałtownosci wykonywaczom, jako wyżey, w do słowa uczynionego Manifestu Extrakt.

Tegoż Dnia i Roky w Tychże Aktach Grodskich Żytomierskich Xieźdzów Bazylianow Tryhurskich przeciwko Wielmożnemu Sadowskiemu i Innym, o najechnanie z Ludzmi w oreżu dawanemi na własny Grunt Tryhurski Kwestij zadney niepodpadający, Tam chałupy z Sienmi, i Chliwa z całym Sprzętem Gospodarskim spalanie, Roboczego Harasyma pobereźnika dla Dozoru Lasu osadzonego zbiecie, sianożenci kosić zagrożenie i Przechwałek na Życie Przełożonego czynienie z Wizyą Uczyniona Skarga.

Tegoż Dnia i Roku, Ibidem od Tychże przeciwko Temuż Welmożnemu Sadowskiemu i Innym, wyżey pomienionego słowo w słowo wydany Extrakt.

Tegoż Dnia i Roku, Ibidem, od Tegoż Klasztoru Tryhurskiego po Jasnie Wielmożnego Onufrego Bierzynskiego Kasztelana Żytomierskiego i Innych na Sądu Grodskę. Żytomierskie wraz z aresztem za Gwałtownie ludzi, Kozaków, Piateckich i Pilipowskich, Oraz Żołnierzy czyli Ułanów nadwornych różnych dni Czerwca, na Własne Grunta Tryhurskie nasyłanie, Tychże Gruntów po Kwestionowanie, i o Jnne Pretensyie wydane go Pozwu Relacya.

Tegoż Dnia i Roku, z Tychże Aktów do Słowa wyżej pomienionego Pozwu, na Też Sądy, od Tychże po Tychże wydane go Pozwu Extrakt.

Tegoż Dnia i Roku, Ibidem, od Tegoż Klasztoru Tryhurskiego, po Jasnie Wielmożnego Bierzynskiego Kasztelana Żytomierskiego do stawienia Urodzonego Wojciecha Dziwczopolskiego Dyspozytora Pilipowskiego; Tudzież Roboczych, Kozaka czarnego, Iwana Kucharża, Hryćka Pazucha—Gamiernego, dla dania i wzięcia z nich Swiactwa, o najazd na Grunta Tryhurskie, Tychże Zakwestionowanie, Superiora i Poddanego przy nim będącego zbiecie, ran po Zadawanie, pod aresztem onych po wsiach wożenie i o jnne Pretensyie wydane go Pozwu Relacya.

Tegoż Dnia i Roku, Ibidem, na Sądu Grodsk. Żytomierskim od Tegoż Klasztoru Tryhurskiego, po Wielmożnego Sadowskiego Czesnika Lwowskiego do Ukarania za nayscie z Przybranemi Ludzmi, na Grunta Tryhurskie, onych zakwestionowanie, chałupy spalenie, a zas Urodzonego Pawła Mioduszeuwskiego y Tegoż Imienia Laskowskiego Lesniczego, Niemniey Roboczych Andrzeja Towstohorenka, Bazyla Martyniuka, y Innych do dania w Tey Sprawie wiernego pod Przysięgą Swiactwa wydane go Pozwu z Aresztem Relacya.

Tegoż Dnia i Roku, w Tychże Aktach Grodsk. Żytomierskich od Tegoż Zgromadzenia Tryhurskiego po Tegoż Wielmożnego Sadowskiego, oraz po Urodzonego Wiłanowskiego y Innych do Dania w Teyże Sprawie Swiactwa, hoc loco składajāsie unum et idem sentientes, jako powyższy Pozew Dwa Przypozwy.

1777. Dnia 12 Augusta, w Sądach Grodskich Żytomierskich między Tymże Konwentem, a Wielmożnym Sadowskim w Sprawie Uczynkowej, w Punktach najazdów, Gwałtów, y Wiolencyi, wypadły na Inkwizycyą Dekret.

Tegoż Roku Dnia 16 Sierpnia, w Tychże Sądach między Temiż Stronami Stawienie Urodzonego Wiłanowskiego, do dania Swiactwa w Sprawie Uczynkowej, Wielmożnemu Sadowskemu pod Wielmożney na Przyszłych sądów swoich Kadencyi, nakazujący Dekret.

Tegoż Dnia i Roku, w Tychże Sądach Grodsk. Żytomierskich między Konwentem Tryhurskim z jedney, a Jasnie Wielmożnym Bier-

zynskim kasztelanom Żytomierskim y Innemi w Sprawie Uczynkowej, względem najazdow, i Bojów Zapadły Dekret.

Tegoż Dnia i Roku, w Tychże Sądach Między Temiż Stronami stawić aresztem przyporęczonych, Jasnie Wielmożnemu Bierżyńskemu w Sprawie Uczynkowej na Świadectwu Urodzonego Dziwczopolskiego, Kozaka czarnego, y Innych Obowiązujący na Przyszley Sądow Swoich Kadencyi pod W. W. zapadły Dekret.

1777 roku, 12 Septembris, w Aktach Grodsk. Żytomierskich ex Personali, przez Przewielebnego Jmosci Xiędza Kruliekiewicza, Superiora Tryhurskiego na przeciwko Jasnie Wielmożnemu Bierżyńskiemu, Kasztelanowi Żytomierskemu o niesłusznie siebie i Klasztoru Manifestem oczernienie Zarzutów nigdy niedowiedzionych po Zadawanie Uczyniona Remanifestacya.

Tegoż Roku Dnia 13 Nowembris, w Xiegach Grodsk. Żytomierskich Zeznanego, od Xiędza Krulikiewicza i całego Zgromadzenia po Wielmożnego Sadowskiego, czesnika Lwowskiego y Innych, z Opystencyą Ludzi Woyska exotycznego, w Lasy Tryhurskie najechałych, i Tam Poddanych Tryhurskich Lasu broniących, oraz Samego Superiora zabicie, Drzewa Sztuk kilkodziesiąt do Budowli zdanego wyrabianie, a Tym Samym Gruntu pokwestionowanie wydanego pozwu

Relacya.

Tegoż Roku, Dnia i Miesiąca w Aktach Grodsk. Żytomierskich od Tegoż Zgromadzenia Tryhurskiego po Jasnie Oswieconych Xiażat Radziwiłłów i Innych na Sady Grodskę Żytomierską, za nasłanie Ludzi Słobodyskich z Żołnierzami do Lasów Tryhurskich i Tam Drzewa Sztuk kilkodziesiąt zrabianie, i Tegoż do Słobodyszczy przemocą Zaprowadzenie, Gruntu pokwestionowanie i o Innie Pretensyie wydanego Pozwu Relacya.

Tegoż Roku Dnia 28 Nowembris, od Naywielmożnego Poczetowskiego Komornika Ziemskiego Żytomierskiego w Sprawie Konwentu Tryhurskiego z Wielmożnym Sadowskim z Mocy Dekretu Ziemsk. Żytomiersk. W tymże Roku, Dnia 16 Maja zapadłego, zjazd w Dniu 10 Grudnia przypadający oznaczającego, do Dnia 20 Miesiąca Lutego w Roku 1778 uzyskane Odroczenie.

Tegoż Roku dnia 5 Decembris, w Aktach Grodsk. Żytomierskich wyżej pomienioney Prorogacyi między Temiż Stronami podług Dekretu Ziemi Żytomierskiej wydanej i zeznaney Autentyczny Extrakt.

Tegoż Roku Dnia 10 Decembris, przez Urzędy Ziemskie Żytomierskie Podsekowski i Komorniczy na Granice Tryhuria między Konwentem Sprawy względem pokwestionowania, i poodrywania Gruntów attentującym z jednej; a z drugiej strony, na Wielmożnym

Sadowskim Inkwizycyji niezaprzysięgającym i odstępującym, na Tymże Terminie Zjazdu Rosciagniona Publikata.

Roku tegoż, Dnia 20 Decembris, w Sądach Grodsk. Żytomierskich między stroną pryncypalnie Powodową zgromadzeniem Tryhurskim zadosć czyniącym, a Wielmożnym Sadowskim Cześnikiem Lwowskim Dekretowi w Punkcie niestawienia arestowanych Sprzeciwiającym się Luitis poenis contrawentionis na zadosć Uczynienie Temuż Wyrokowi do Przyszley Kadencyi Dekret.

F a s c y k u l 5 Sub Litera «E».

Terminów na Sady Grodskie Żytomierskie powydawanych, i Dekretow w Sprawach Uczynkowych na Tymże Sądzie Zyskiwanych z Wielmożnemi—Sadowskim i Jasnie Oswieconym Bierzyńskim i Innemi, zebrany pod Rokem 1778.

1778 года, 17 февраля, W Sądach Grodsk. Żytomierskich między Wielmożnym Sadowskim, cześnikiem Lwowskim, a Wielmożnym Jmoscia Xiędzem Krulekiewiczem Superiorem i Innemi Luitis Inquisitionibus zapadły Dekret.

Którym Dekretem nakazano zostało, aby Wielmożny Sadowski, siedzenie w wieży Gurney z Urodzonym Laskowskim Huzarem swoim przez Niedziel 6 za Spalenie Kurenia Bazylianskiego Katynuował, i przy wyisciu z wieży Zakładow Starostinskih dwa na Rzecz Klasztoru zapłacił, niemniej Rzeczy spalone w Kureniu, podług wartowli na Tymże Terminie bonifikował, a co się tyczą zaborow siana, Tę Kathęgoryą z inkwizycyami, w Rotulach dla zachodzącej Kognicyi, z niepodległą sądowi swojemu uznalszy, do Sądu Ziemskiego Żytomierskiego po rozsądzenie odesłał.

Toro же 1778 года, 21 февраля. W Grodskich Żytomierskich Aktach od Tegoż Zgromadzenia Tryhurskiego, po Tegoż Wielmożnego Sadowskiego y Innych, na Sady Grodsk. Żytomierskie z aresztem, o zastąpienie Ludzi Tryhurskich w Sosnówce, onych bicie, Myta od Przijezdzających wymaganie, i o Inne Krzywdy wydanego pozwu

Relacya.

Toro же 1778 года, 16 апрѣля. W Aktach Ziemskich Żytomierskich od Tychże Zakonnikow, po Wielmożnego Sadowskiego dożywotnego Sosnówki Possessora, Ciesielskiego Dziedzica, tudzież Urodzonych Wiłanowskiego, Winnickiego i Innych Aresztem przyporęczonych do stawienia się, a zas Wielmożnego Sadowskiego, do zadosć uczynienia Dekretowi, do zaprzysiężenia złożyć się mających przez tegoż Inkwizycyji, do poniesienia win na zniesienie Publikaty, na terminie zjazdu, z dekretu Ziemskiego, Żytomierskiego 1777 года,

16 мая в Tryhurze przypadłym otrzymaney i o Inne Pretensyie wydanego na Sądzie Grodskim Żytomierskim pozwu Relacya.

Toro же 1778 года, 20 июля Мiedzy temiż Stronami, в Żytomierzu spisana, а въ 1779 году, 16 октября, до Xiąg Ziemijskich Żytomierskich per Oblatam podana, Sprawy Uczynkowe wszystkie o pobicia, najazdy, zabory, obu stronnie poformowane, umarzająca (Prócz rozsądzienia się szczegulnego o Grunt Tatarskim Jeziorom nazywajacy się podług Dokumentow Granicę stanowiących, gdzie z Prawa wypadać będzie Komplanacya.

Roku Tegoż, Dnia 1 Augusta, w Sądzie Grodskim Żytomierskim Miedzy Xiędzem Ewheniuszem Krulekiewiczem Superiorem Zgromadzenia Tryhurskiego i Innemi z jedney; а Jasnie Wielmożnym Orufrym Bierżynskim Kasztelanem Żytomierskim i Innemi z drugiey strony, o Pobicie niemiloserdnie Superiora Krulekiewicza, i Poddanego przy nim z Rudenki będącego, Sianożenci pokoszenie, Siana zabranie, i o Inne gwałtownosci przy Tatarskim Jeziorze spełnione z Przeczytanych Inkwizycyi Dekret.

Ktorem Dekretem Urodzonemu Radkowskiemu, za zbiecie Xiędza Krulekiewicza, nakazano in Fundo siedzieć wieży Pulroku, а przy wyjściu Zapłacić Grzywien 500 z nawjazką, а za Zadanie Rany w Głowie Temuż, odrębnie Grzywien 100. Tudzież na Rzecz Harasyrna Poddanego Tryhurskiego за Cieżkie zbiecie, Grzywien 160, z nawjazką. Podobnie i Jasnie Wielmożniemu Bierzdzinskemu Kasztelanu Żytomierskiemu за Niewstrymanie Ludzi swoich, jakoto: Urodzonych Radkowskiego Lesniczego, Romanowskiego Pilip y Piatki Ekonoma, dwiema niedzielami siedzeniem w Wieży, а z Tey przywyjściu Grzywien 500 zapłacić jeżeli Przysięgi na Tymże Terminie niewykona, że Tę Gwałtownosci mimo wiedzy Jego Spełnione Zostały; w Ostatku gdy ta Inkwizycya, Tak pokwestionowania Gruntow, Jako i Sianożenci iasnie niedowodzi, а zatym dostatecznie pszy wywod Swiadectw na następujących Sądow swoich Kadencyi pod W. W. W. dozwoliono; i Termin Zawity stawieniasię Onymże Zachowano.

Tegoż Roku Dnia 26 Septembra, w Aktach Grodsk. Żytomierskich Imieniem Xiędza Krulekiewicza przeciwko Jasnie Wielmożnemu Bierżynskiemu, Kasztelanu Żytomierskiemu, Kawalerowi Ordinis Świętego Stanisława i Innych o sprzeciwienie się Dekretowi, w Punkcie niezasiedzenia w Wieży dolney на Terminie Dnia 26 Septembra Urodzonemu Rudkowskiemu Lesniczemu Dekretem Grodskim Żytomierskim в Roku 1778 zapadłym, за zbiecie Tegoż Xiędza Krulekiewicza nakazaney, Uczyniona Skarga.

Tegoż Roku, Dnia 14 Listopada, w Aktach Grodsk. Żytomierskich od Zgromadzenia Tryhurskiego zapisana, po Jasnie Oswieconych

Xiążat Ichmosci Eleonorę z Kamienskich Exkoniuszynę, Wiel. Xież. Litowsk. Matkę, Mateusza Syna Radziwiłłow i Innych wydana o nasłanie Ludzi Słobodyskich w Las Tryhurski, Tegoż Zakwestionowanie, drzewa wiele na Budowlę zdatnego wycięcie, Tegoż do słobodyszcz zaprowadzenie, y o Inne Pretenzyje na Sądy Grodzkie Żytomierskie wydanego Pozwu Relacya.

F a s c y k u l 6 pod Literą «F».

W Którym Komplanacya, Między Jasnie Wielmożnym Bierzdzinskim Kasztelanem Żytomierskim, a Zgromadzeniem Tryhurskim spisana, Tysiąc Złotych Polskich wnadgrode zdziałanych Krzywd postanowiająca, Tudzież Assygnacyia do Kassy Piateckiej, przez Tegoż Tymże wydana oraz Kondemnata, na Jasnie Oswieconych Xiążętach Radziwiłłach Otrzymana w Rokn 1779.

Roku 1779, Dnia 26 Marca, w Żytomierzu, między Bierzdzinskim Kasztelanem Żytomierskim z jedney, a Wielebnym Jmcsą Xie-dzem Krolekewiczem i innemi z drugiey strony spisana, i w Tymże Roku Dnia 16 Octobris, do Xiąg Ziemskich Żytomierskich w Oblatę podany Process calkowicie w Sprawie Uczynkowej na wzajem między stronami umarzająca, nadgrode Krzywd Klasztorowi i Osobom naniesionych, Tysiacem Złotych Polskich od Jasnie Wielmożnego Bierzdzinskiego postanowionym kompensująca, i Tenże Klasztor przy Użytkach Sianożęci przy Tatarskim Jezioże położonych, bez Przeszkody Tak Poddanych Piateckich jako i Pilipowskich zachowująca Komplanacia.

Roku, Miesiaca i Dnia Tychże, od Tegoż Jasnie Wielmożnego Onufrego Bierzdzinskiego Kasztelana Żytomierskiego do Wielmożnego Michała Romanowskiego, Ekonoma Dóbr Piatki, na Wyplacenie Summy Klasztorowi Tryhurskiemu 1000 Złotych Polskich wydana, o roku 1780 Dnia 10 Junij do Akt Ziemskich Żytomierskich w Oblatę wniesiona Assygnacya.

Tegoż Roku Dnia 1 Grudnia w Sądach Grodzkich Żytomierskich za Przypadnieniem Sprawy Klasztoru Tryhurskiego o najechanie na Las, Drzewa niemalo do Budowli sposobnego wyrabanie Tegoż do Słobodyszcz Zaprowadzenie, i Gruntow po Kwestionowanie, na Jasnie Oswieconych Xiążętach Eleonorze Matce exkoniuszynie Welkiego Xiąstwa Litowskiego i Mateuszowi Synowi Radziwiłłach Otrzymana Kondemnata.

F a s c y k u l 7 pod Litterą «G».

W którym Manifestu przeciwko Wielmożnemu Woroniczowi Miecznikowi Owruckiemu, i Dekret na Kondesensyą z jasnie Oswieconemi Xiążętami Radziwiłłami pod Rokem 1780 wypadły.

Roku 1780 Dnia 24 Januarij w Aktach Grodzkich Żytomierskich Imieniem Xiędza Krulekiewicza Superiora przeciwko Wielmożnemu Woroniczowi Miecznikowi Owruckiemu Urodzonemu Kwiatkowskiemu Dyspozytorowi, i Innym o Dezolacyą Lasu, Zabudowanie Kilka chałup na Granicie Tryhurskiej, rozrzucenie Grobli na Rzecę Teterowie gdzie z dawien dawnych Młyn bywał z Prezentą i Taxą Koni i Innym rzeczy Uczyniona Manifestacya.

Tegoż Roku, Dnia 25 Ejusdem Ibidem Imieniem Urodzonego Jakuba Woronicza Miecznika Owruckiego Przeciwno Imosci Xiędzu Krulekiewiczowi i całemu Zgromadzeniu, o Zabranie Koni, niewczesnie onych prezentowanie, y o Inne jakoby poczynione Sobie Krzywdy, Uczyniona Remanifestacya.

Tegoż Roku Dnia 13 Decembris w Sądach Grodzkich Żytomierskich, między Konwentem Tryhurskim, a Jasnie Oswieconemi Xiażętami Radziwiłłami, i Innymi wpływ do Tey Sprawy mającemi względem za Kwestionowania Gruntow, wycięcia Lasu, i w Innym Pretenzyach na Grunt Dóbr Wsi Tryhuria Kondeszensyą przeznaczający Dekret.

F a s c y k u l 8 Sub Littera «H».

Tranzakcyi różnych z różnemi Ichmosci w Sprawach Uczynkowych; Jakoto z Wielmożnym Brodowskim, Jasnie Wielmożnym Bierzyńskim, Kasztelanem Żytomierskim i Jasnie Oswieconemi Xiażętami Ponińskimi, подъ родомъ 1781 Zaszłych.

1781 года, мая 17 дня. W Aktach Grodzkich Żytomierskich, Imieniem Wielmożnego Brodowskiego, przeciwko Xiężom Bazylianom Tryhurskim Jakoby o Pokwestionowanie Gruntow Hluboczeckich, nocną porą na Szpichlerz napadnienie, w Tym nocującego ciesli Matwija wzięcie, przy Latarniach po Granicie wodzenie, Brzoz pozabracanie z Wizyą Uczyniony Manifest.

Togo же 1781 года, июня 25 дня, W Żytomierzu datowaney w Sprawie między Konwentem Tryhurskim, a Jasnie Oswieconemi Xiażętami Radziwiłłami, od Urzędu Grodzkiego Żytomierskiego Pisarskiego wydanej, a zaś (tego же дня и года) do Akt Grodzkich Żytomierskich wniesionej Prorogacyi Oblata (заявление).

Togo же 1781 года, августа 8 дня. Między Klasztorem Tryhurskim, przez Imosci Xiędza Chmielewicz Superiora po Xiędzu Krolekiewiczowi następnego czyniącego z Jedney, a Jasnie Oswieconemi Xiażętami Radziwiłłami i Innymi w Sprawie uczynkowej z drugej Strony, przez Urząd vice-Gerencyonalny Grodzką Żytomierskie, na Granice Dóbr wsi Tryhuria ferowany Komplanacya za zgodą Strón w nadgrode Krzywd, Pięćinset Złotemi Polskimi Klasztorowi

przez Jasnie Oswieconych Xiażat Radziwillow ustanowionemi bonifikująca, opprobujący, i wszelkie pretensye nawzaajem Umarzający Zjazdowy Akt.

Togo же 1781 года, 26 сентября. W Tychże Aktach Grodzkich Żytomierskich, Imieniem Zgromadzenia Tryhurskiego Bazylianskiego przez Imosci Xiażda Chmielewicz Superiora przeciwko Jasnie Welmożnemu Bierzynskiemu, Kasztelanowi Żytomierskiemu i Innym, o zabranie 50 Kopic Siana, na Uroczysku Tatarskim Jeziorze, własnym Gruncie Tryhurskim, Tegoż Siana do Pilip wioski zaprowadzenie, Kłud z Rudenki, i z Uroczyska Staryki zwanego, na Tarcice wygotowanych, przez Poddanych Pilipowskich kryjomo po nocach Zabieranie, z Wizya, Prezeta i Taxa Koni, na Gorącym Uczynku przy Kłodzie zabranych Uczyniona Manifestacja.

Togo же 1781 года, 13 листопада (ноября). W Grodzie Żytomierskim od Tegoż Zgromadzenia Tryhurskiego po Jasnie Wielmożnego Bierzynskiego, Kasztelana Żytomierskiego o Sprzeciwienie się Komplanacyi, w Punkcie niezapłacenia Tysiacu Złotych Polskich w nadgrode Szkod, Wiolencyi i różnych gwałtownosci dobrowolnie za posrednictwem Przyjaciół ustanowionych na Sądzie Grodzkim Żytomierskim wydanego Pozwu Relacya (донесение).

Togo же года, мѣсяца и дня, przed Temiż Aktami, od Wielmożnego Xiedza Krolekiewicza, po Welmożnego Lowczego i Innych, do dowodu Zarzutów Manifestem Zadanych, Jakoby Zakonnicy Tryhurscy, Nocą w Trzech Osobach na Szpiklerz przy Swietle napadłszy, Tenże w Hluboczku odbili, i w Tymże cieśle nocującego z Sobą dla Powzięcia jakowejsei informacyi wzięli, onego po Lesie wodzili, a w niedowiedzeniu do Ukarania, za Zarzuty nigdy niedowiedzione, oraz za Pokwestionowanie Gruntów wytratowanie dobytkiem Sianożęci, i o Inne Pretensye na Sądzie Grodzkim Żytomierskim wydanego Pozwu Relacya.

F a s c y k u l 9 Sub Littera «I».

W którym Dekret z Welmożnym Brodowskim a Welmożnym Xiedzem Krolekiewiczem na Kondescensya do Hluboczka, Prorogacja, nakoniec Komplanacya, przez Imosci Xiedza Szubowicza, Ten całkowicie process, Umarzająca.

1783 года, января 31 дня. W Sądach Grodzkich Żytomierskich między Wielmożnym Janem Brodowskim Lowczym czernichowskim z jedney Pryncypalnie czyniącey strony; a Welmożnim Imoscia Xiedzem Eugeniuszem Krolekiewiczem Superiorem y całym Zgromadzeniem Tryhurskim, w Sprawie Uczynkowej na Grunt dóbr wsi Hluboczka, z Walnym przeniesieniem Jurisdikcyi do Tryhuria,

dla wyprowadzenia Inkwizycyi, a z wyprowadzonemi finali decisione, odesłanie nakazujący Dekret.

Togo же 1783 года, марта 17 дня. W Borszczowie datowana, przez Jasne Wielmożnego Trzeciaka Chorażego Kijowskiego Vice Starostę Grodse, Żytomierskiego Ordinis Świętego Stanisława Kawalera, podpisana, i do Xiąg Grodzkich Powiatu Żytomierskiego w Tymże Roku, na dniu 20 Marca wniesiona, w Sprawie z Powyżey zacytowanego między stronami Dekretu, zjazd Przeznaczającego Prorogacya.

Togo же 1783 года, мая 26 дня. W Hluboczku przez Welmożnego Brodowskiego z jednej; a Welmożnego Immosci Xiędza Szubowicza Superiora, po Xiędzowi Krolekiewiczowi następnego, z Drugey strony spisana, y nawzajem podpisana, Process rozpoczęty umarzająca Komplanacya.

F a s c y k u l 10 pod Littera «K».

W Którym Termina od Xiędzów Bazylianów Tryhurskich po Jasnie Wielmożnego Bierdzynskiego, Kasztelana Żytomierskiego, Tudzież Welmożnych—Sadowskiego, Ciesielskiego y Innych do attentowania Sprawy Granicznej, Niemniej Dekret z wyżey pomienionym Jasnie Wielmożnym Bierdzynskim, na Zjazd do Sądu Podkomorskiego odsyłający, gdzie y Summariusze Stron Obydwuch Process z sobą o Granice wiodących na Terminie zjazdu podpisane Znajdują się pod Rokem 1784.

1784 года, 20 апрѣля. W Aktach Ziemskich Żytomierskich od Welmożnych Xiędzów Bazylianów Tryhurskich w Assystencyi Immosci Xiędza Szubowicza czyniących, po Wielmożnego Tadeusza Ciesielskiego bywszego Dziedzica, y Stanisława Sadowskiego czesnika Litowskiego, Dobr Sosnowki Possessora, do Komportowania dokumentów między Dobrami Tryhuriem y Rudenką Aktorów Dziedzicznymi, a Dobrami Wsią Sosnowką, Granicę pewną stanowiących, nieprawnych Uchylenie, Gromady stawienie, odorwanych Gruntów z powrocie Zawieźiwszy Inkwizycyą na Granice Tryhuria Roku 1777, dnia 15 Grudnia przez Sąd Podkomorski y Urząd Komorniczy Ziemskiego Żytomierskiego Wyprowadzone, pod wpisem Jasnie Wielmożnego Bierdzynskiego, bądź Też przez Welmożnego Uczynionego alboteż od Powodów uczynić się mającego, wydanego przy pozwu Relacya.

Togo же 1784 года и того же 20 апрѣля. Ibidem, Od Tegoż Zgromadzenia Bazylianskiego Tryhurskiego po Jasnie Wielmożnego Bierdzynskiego Kasztelana Żytomierskiego Dziedzica, y Welmożnego Łowczego Czerniechowskiego Dobr Hluboczka Dożywoтника w Takowej Osnowie jako wyżey do Komportowania Dokumentów Granicznych

et cetera, et cetera na Sądy Ziemskie Żytomierskie wydanego Pozwu Relacya.

Toro же 1784 года, 28 мая. W Sądach Ziemskich Żytomierskich między Jasnie Welmożnym Bierzyńskim Kasztelanem Żytomierskim Dobr Hłuboczka i Pilip Dziedzicem, Tudzież Jasnie Wielmożną Woroniczową, Kasztelanową Bełską, włosci Trojanowskiej Panią Oprawną i Dożywialnią Niemniej Welmożnemi—Ciesielskim, Sadowskim, Dziedzicem y Possessorem Sosnowki, nakoniec Przewielebnym Imoscią Xiędzem Adrianem Szubowiczem Superiorem Zgromadzenia Tryhurskiego, Dobr Wsiow Tryhuria y Rudenki Posiadaczami, na Rozgraniczenie do Sądu Podkomorskiego w Tymże Roku 1784 Dnia 30 Julij zjazd Przeznaczający wypadły Dekret.

F a s c y k u l 11 pod Litterą «L».

Roznych Terminów, Dekretów, Manifestów et cetera, et cetera, poczołszy od Roku 1791 w Latach: 1792, 1794, 1795, 1799 aż do Roku 1801 per Actus Zebranych.

1791 года, 30 листопада (ноября). W Grodzkich Żytomierskich Aktach Imieniem Xiędza Paizego Lesiewicza Superiora i Innych przeciwko Jasnie Wielmożney Ludowice Bierzynskiej, Kasztelan. Żytomiersk. y Sukcessorom Zmarłego Bierzynskiego, Kasztelana Żytomierskiego Dziedzicom Tudzież Welmożnemu Antoniemu Skotnickiemu Chorażemu K. N. Possessorowi; niemniej Roboczym Wasylowi Humieniukowi Tegoż Imienia Łuciukowi, Iwanowi Dołhemu stylowego Synowi, Szczebetunowi, Ostapowi Robcowi y Innym Poddanym Piateckim o wpadnięcie do Lasu Tryhurskiego Starykami przezwanego, Tam dębów 27 i sosen 3 wycięcie, Tegoż Drzewa do Miasteczka Piatki zaprowadzenie, i o Innej Pretenzie Zwiżyą Uczyniona

Manifestacya.

1792 года, 7 февраля. W Aktach Grodzkich Żytomierskich przez Wielmożnego Xiędza Paizego Lesiewicza swym y całego Zgromadzenia Imieniem, przeciwko Wielmożney Bródowskiej dobr Hłuboczka dożywotnice czyniącego, o wycięcie w Pień Lasu Zakwestionowanego między Uroczyskami Starykami, a Tatarskim Jeziozem przezwanymi położonego, więcej cwierci mili w Okrag rozległości mającego, Pola Poddanym Hłuboczeckim, w Własnym Gruncie Tryhurskim uprawiać i wyrobiać dozwalający z Wizyą Uczyniona Skarga.

1794 года Dnia 21/9 podług dawnego stylu miesiąca Lutego (февраля), w Aktach Grodzkich Żytomierskich Imieniem Klasztoru Tryhurskiego i Urodzonego Drzewińskiego Lesniczego przeciwko Jasnie Wielmożnym Ludowice z Xiążąt Poniskich, Kasztelana Żytomierskiego

wdowie Matce, Adamowi Synowi i Innym Jasne Welmożnego Onufrego Bierzynskiego Kasztelana Żytomierskiego, Sukcessorom Bierzynskim, Dziedzicom Panam, Mawrycemu Podhorodynskiemu Woyskiemu Wołyńskiemu dobr wsi Pilip Possessorowi, Tudzież Roboczym, Ochrymce Oycu, Demkowi i Matachowi Synom Tegoż, y Innym wsi Pilip Poddanym, a wpadnienie do Lasów Tryhurskich, drzewa porabianie, Lesniczego Drzewińskiego przez Tychże zbicie, y Tylko o śmierć nieprzyprawienie, z Wizyami; Zbicia i porabiania drzewa, wraz z Przyporęczeniem do rozprawy Prawney Obwinionych Poddanych, Uczyniona Skarga.

Togo же 1794 года, Dnia 15/26, podług dawnego stylu miesiąca Marca, Ibidem, Imieniem Tychże, przeciwko Roboczemu Ochrymce Piliponowi o Sprzedanie Konia do Zeleźniak, odmiany masci mającego, dla Zatarcia Synow Swoich Demka i Matacha gwałtownosci, oraz Haraskowi Piliponowi, o Pobicie w Lesie Tryhurskim Urodzonego Drzewińskiego Lesniczego, macior Sztuk 8, a młodych roczniaków Sztuk 6 zaniesione Zażalenie.

Togo же 1794 года, 15/26 мая. W Tychże Aktach Grodzkich Żytomierskich od Klasztora Tryhurskiego i Urodzonego Drzewińskiego Lesniczego po Tychże Jasne Welmożnych Poninskiach, Bierzynskich y Onych Poddanych wraz z aresztem na Sądy Grodzkie Żytomierskie wydanego Pozwu Relacya.

Togo же года (1794). 23 мая—3 июня Ibidem od Tegoż Zgromadzenia Tryhurskiego, po Jasnie Wielmożnych Poninskiach, Wojewodzie Kaliskich Marszałkow i Innych po odmianie Stanu, nateż Sądy Grodzkie Żytomierskie wydanego Przy pozwu Relacya.

Togo же 1794 года, 2/13 июня Ibidem Imieniem Zgromadzenia Klasztora Tegoż, przeciwko Tymże Jasnie Wielmożnym Poninskim, oraz Poddanym Piateckim, Jakoto Tymkowi Bezule i Ilkowi Lucykowemu Synowi, Las Tryhurski Kryiomo niszczącym, y Innym, z Prezętą Wołow i Uprzeży; na własnym Gruncie w Lesie Tryhurskim, z Drzewem Zabranym Zaniesiona Manifestacja.

Togo же 1794 года, 28/17 Czerwca (июня) W Sądach Grodzkich Żytomierskich, w Sprawie Uczynkowej, między Imoscią Xie-dzem Paizym i Całym Zgromadzeniem o Pobicie Urodzonego Drzewińskiego, Lesniczego, porabianie Lasu i o Inne Pretenzynie z jednej; a Jasnie Wielmożnemi Poninskiemi wojewodzicami Kaliskimi y Sukcessorami Najasnie Wielmożnego Onufrego Bierzynskiego, Tudzież Piliponami, gwałtownosci nad Urodzonym Drzewińskim Wykonywaczami, do Dobr wsi Tryhuria condensationis Dekret.

Togo же 1794 года, 21 августа—1 сентября. W Aktach Grodzkich Żytomierskich, w Sprawie Teyże, od Urzędu Grodzkiego

Wice Gerencyonalnego Grodzkiego Żytomierskiego wydanej, do dnia 25 Wrzesnia podług dawnego stylu odraczającej Prorogacyi Oblata. Toro же 1794 года, 6—17 сентября, Ibidem od Tegoż Zgromadzenia Bazyliańskiego Tryhurskiego po Tychże Jasnie Wielmożnych Poninskiach, w Teyże Samey Sprawie wydanej, na Termin Kondessensyi, z Odroczenia, dnia 25 Wrzesnia przypadającej w Dobrach wyżey pomienionych Tryhurze wydanej Przyposwu Relacya.

Toro же 1794 года, 25 сентября, Ibidem, w Teyże Sprawie między Temiż Stronami, przez Urząd Wices Gerencyonalny Grodzki Żytomierski, na Zadanie Strón wdekret zjazdowy, w Tymże Roku dnia 17—28 Czerwca wypadły, wpływających, Tegoż Zjazdu Termin z dnia 25 Septembra do dnia 16 Octobra, wydanej Prorogacyi Oblata.

Toro же 1794 года 9 - 20 октября. W Tychże Aktach między Temiż samemi Stronami, Trzeciego od Rocznia, z dnia 16 Pazdernika do dnia 13 ноября, toro же 1794 года od Urzędu wicesgerencyonalnego Grodzkiego Kijowskiego de consensu Partium utrarumque wydanej Prorogacyi Oblata.

Toro же 1794 года, 25 -- 14 ноября. Między Temiż Stronami, aktu zjazdowego, w Tryhurze expedijowanego do dnia 10 Stycznia Roku następującego 1795, od Urzędu Wicesgerencyonalnego Grodzkiego Kijowskiego wydanej Limita.

1794 года, 30 декабря. W sprawie Uczynkowej, z Pobicia Urodzonego Drzewinskiego Lesniczego przez Poddanych Pilipowskich, na Las Tryhurski najechałych, wynikłych, na Jasnie Wielmożnych Poninskiach Wojewodzcich Kaliskich i Sukcessorach Jasnie Wielmożnego Onufrego Bierzynskiego, Kasztelana Żytomierskiego, niesławających Otrzymana Publikata.

Ktorey Publikaty, 1795 года, 6 февраля w Aktach Grodzkich Żytomierskich Oblata.

1795 года, 20 января. W Grodzkich Żytomierskich Aktach od Imosci Xiedza Lesiewiczza Superiora i Innych, o Kary za sprzeciwienie się Dekretowi, i o Winy na zniesienie Publikaty, po Jasnie Wielmożnych Poninskiach Wojewodzcich Kaliskich, oraz Sukcessorow Jasnie Wielmożnego Onufrego Bierzynskiego i Innych Onychże Poddanych na Sady Grodzkie Żytomierskie wydanej Przy poswu Relacya.

Toro же 1795 года, 3 марта. W Sądach Grodzkich Żytomierskich między Klasztorem Tryhurskim Bazyliańskim y Innemi Powodami z jednej; a Jasno Wielmożnemi Poninskiemi Wojewodzciami Kaliskimi, Tudzież Sukcessorami niegdy Jasnie Wielmożnego Bierzyn-

skiego kasztelana Żytomierskiego i Poddanemi Pilipowskiemi Dekretowi sprzeciwiającem się Luitis poenis contraventionis Zapadły Dekret.

1795 года, 9—20 апрѣля. W Dobrach wiosce Tryhurze, z Powodztwa Welmożnego Imosci Xiędza Paizego Lesiewicza, Superiora Zgromadzenia Bazyliańskiego Tryhurskiego z Instancyi Urodzonego Drzewinskiego Lesniczego, czyniących z jednej; a Jasnie Wielmożnemi Poninskimi Wojewodziecami Poznanskimi, Adamem Synem, Eleonora, Apolonia, i Onufreja cirkami, niegdy Jasnie Wielmożnego Onufrego Bierzynskiego Kasztelana Żytomierskiego Sukcessorami, Tudzież Wielmożnemi, Tadeuszem Dubiskim Pilipów, Gadomskim Piatki, pod ow czas Possessorami, Niemniey Roboczemi, Demkiem, Matachem, y Innemi Poddanemi Pilipowskiemi po wyprowadzeniu Inkwizycyi, o Zbicie Urodzonego Drzewinskiego, porabianie Lasu, y o Inne Pretensyie zjazdowy do Sądu Zupelnego Grodzkiego Żytomierskiego odsyłający, przez Urząd Grodzki Wicesgerencyalny Kijowski ferowany Remissionis Dekret.

Toro же 1795 года, 16 июня. W Sadach Grodzkich Żytomierskich między Temiz Stronami w Dekret powyszy wpływającemi; Toiest Przewielebnym Imosci Xiędzem Paizym Lesiewiczem Superiorem y całym Zgromadzeniem Tryhurskim w Sprawie Uczynkowej o porabianie Lasu, zbicie przez poddanych Pilipowskich Urodzonego Drzewinskiego, pokwestionowanie Gruntów i o inne pretensyie z Jasnie Wielmożnemi Poninskimi Wojewodzieczami Kaliszskimi oraz Sukcessorami jasnie Wielmożnego Bierzynskiego, kasztelana Żytomierskiego y innemi do kondessensyi rozbiorowej, w Dobrach miasteczka Piatce rozpoczęty z gotowemi Inkwizycyami, po Satysfakcya roscianać się mając za wszelkie gwałtownosci win odsyłający Dekret.

Toro же 1795 r., z Dekretu Konkursowego na Gruncie Dobr miasta Piatki, przez urząd wice-Staroscinski Grodzk. Żytomiers. od dnia 4 Kwietnia aż do ukaczenia dzieła między wierzycielami niegdy Jasnie Wielmożnego Bierzynskiego, kasztelana Żytomierskiego, do pozostałej Fortuny ubiegającemi się ferowanego, mocą dekretu Sądu Zupelnego, z gotowemi inkwizycyami do sądu swego odesłanego, Stepana Andruszkowego, Demka y Matacha Ochrymenków, poddanych Pilipowskich, za zbicie Urodzonego Drzewinskiego Lesniczego karzacy, a Jasnie Wielmożnych Poninskich z Successorami Jasnie Wielmożnego Bierzynskiego jakoby gwałtownosci tey niewiadomych Uniewinniający Autentycznie wydany Ręką tegoż Jasnie Wielmożnego Wice-Starosty Żytomierskiego kawalera podpisany Excerpt.

1799 года 13 сентября. W ziemskich Żytomierskich Aktach Imieniem Konwentu Tryhurskiego, przeciwko Welmożnemu Jozefowi Bierzynskiemu marszałkowi Powiatu Żytomierskiego, urodzonym Ho-

łowczyiom y Innym, o pokwestionowanie Gruntow pozabieranie gwałtownym sposobem poddanym Tryhurskim sian, obelżenie tegoż klasztoru Xiedza Wikarego od tey gwałtownosci najezdników odwo-
dzającego y o inne Krzywdy uczyniona Skarga.

1801 r. 31 abrycta. W aktach Ziemskich Żytomiers. Imieniem klasztoru Tryhurskiego, przeciwko Jasnie Wielmożnemu Klemenowskiemu i Ludowice z Poninskich pierwszego zameyscia Berzynskkey, a teraz-
neyszey Poninskey, Poninskim Wojewodziezcam Kaliszskim—Adamowi Synowi y siostróm iego Rodzonym Bierzyńskim Dziedziczom—Wel-
możnemu Felixowi... Majorowi Dobr miasteczka Piatki Possesorowi,
tudzież Urodzonym Hołowczycom Braci gratia listow niemney Ru-
dowskiemu Ziemiomirowi, y roznych imion poddanym Piateckim do
posługi temuż przydanym, o najscie na Grunt Tryhurski, przy Uro-
czysku Tatarskim Jeziozem przezwanym leżący, tegoż... pokwestiono-
wanie, sian poddanym Tryhurskim z własnych ich sianożeci poza-
bieranie, znaków na drzewach narabianie, prywatnie przez tegoż Geo-
metre linii wycięcie znakow na pniach zciętego drzewa poformowanie,
y dołow tąż linią pozakopywanie, co większą Gruntu własnego
Tryhurskiego wzdłuż na 280 łokci, a wszierz na 2845, przycięcie
razem pokilkadziesiąt podwód w Lasy nasyłanie z wizyą prezenta y
wyrečeniem Dobytku z Uprzeżania zanesiona Manifestacya.

Tu następuje Manifest roku 1803 d. 30 Septembris w Ziemst.
Żytomiers. przez Xiedza Superiora Gedeona Dunaiewskiego...

III.

Xięgi Ruskie.

- 1) Ewangelii wszystkich 5. Z których iedna, w axamit czerwony
oprawiona w blaszkę srebrną. Druga w axamit zielony, także pod bla-
chą srebrną. Trzecia w Kir czerwone y blache srebrną. Czwarta w par-
gamin biały. Piąta w skurkę czerwoną prostą oprawna.
- 2) Apostołów Kijowskiego drukowania 2.
- Apostoł Lwowskiego drukowania bardzo stary 1.
- 3) Mszałów wszystkich № 8. Z których Poczaiowskiey Prasy 4.
- Uniowskiey 2. Kijowskiey zas prasy 2.
- 4) Trefoły stary Lwowskiey prasy 1.
- 5) Prazdniy Poczaiowskiey prasy 2.
- 6) Oktoichow z których ieden Poczaiowski a drugi Lwowski 2.
- 7) Tryody Postnych dwie, iedna Poczaiowskiey a druga Lwow-
skiey prasy 2.
- 8) Tryody Cwietnych 3 z których 1 Poczaiowska a 2 Kijowskich 3.
- 9) Jarmofojow 3, ieden Poczaiowski, drugi Lwowski, a trzeci
pisany 3.

10) Psalterzow Poczaiowskich 1 Kijowskich 2	3.
11) Czasosłowow 3 Poczaiowski nowy 1. Kijowskich 2	3.
12) Troie nabożeństw	2.
13) Xiążka Postryh Zakonny	1.
14) Akafisty in 8-wo Poczaiowskiey prasy	1.
15) Trebnikow Poczaiowskich 2. Lwowskich 2	4.
16) Alfawyt Xiążka	1.
17) Teatron Xiążka	1.
18) Miecz Duchowny xiążka	1.
19) Kazusow Poczaiowskiey 1. Uniowskiey prasy 1	2.
20) Xiążka Missionarzów Krzemienieckich Tituły słowo ko narodu	1.
21) Xiążka nazwana Bogorodyce Diwo	1.
22) Katechizm I. X. Neronowicza	1.
23) Pogrzeb Zakonny	1.
24) Xiążka o Sakramencie Chrystu I-o	1.
25) Xiążka Carskiy Put'	1.
26) Xiega Wielki Bazyli nazwana	1.
27) Tryody Cwietnych Pisanych starych	2.
28) Mszał pisany	1.
29) Xiega pisana, stara, Pouczenie na Niedziele	1.
30) Xiążka Pisana, całego Roky Kalendarz z Troparami y Konda:	1.
31) Polityka Moskiewę językiem y drukiem nowotnym Moskiewę	1.
32) Minieje Poczaiowskiego druku na 12 Miesiący w Tomach	6.
33) Książka Kijowskiey prasy Kanony Powieczernyi	1.
34) Xiążka Ewangielii Strastnych Poczaiowskiey prasy 1774 A.	1.
przybyła	1.
35) Mszalików w ktorych Świętego Iana msza I. 1774 r. przybył	2.
36) Życia na Dwanascie miesiacy Świętych Pańskich Kijowskiey prasy przybyły od X—a Anatazego Gdyszyskiego w tomach	4.
37) Xieżki Weliczanyia Swiatym in 4-to	2.
38) Iarmoły nowy Poczaiowski 9 y Czasosłow nowy Poczaiowski Lub N—ro 11. Roku 1774 przybyły	

Xięgi Lacińskie.

1) Syllabus Mariannus	1.
2) Biblia Sacra	1.
3) Concordantie	1.
4) Specimen Ecclesiae Ruthenae	1.
5) Liber de Konstruktionem Rudimentorum	1.
6) Conciones Fabri	1.
7) Considerationes Medit	1.
8) Alcides Saxonius	1.
9) Iermones Sacri Dyonisii Carthusiani in Folio	1.
10) Conciones Latino idiomate sine principio et titulo	1.
11) Tractatow Teologicznych pisanych	6.
12) Filozofii pisanych	4.
13) Traktat pisany de Iure et Iustitia	1.
14) Manuductio seu Observationes de vitiis latini Sermonis	1.
15) Kapituła Generalna Brzeska	1.

Xięgi Polskie.

1) Xiędza Samuela Piara Kazań Tomow in Folio	2.
2) Kazania Xiędza Węgrzenowicza	1.
3) Kazania in Folio bez Jntytulacyi	1.
4) Reflexye albo Rozmyslania Chrescianskie	1.
5) Ewangelia Polska in Octawo	1.
6) Modlitwy różne z Ruskiego ięzyka na Polski przetłumaczone	1.
7) Kroniki od Kromera spisane in folio	1.
8) Medytacye Polskie Poczaïowskię prasy in Folio	1.
9) Rekreacye przy Piątku bez smutku serca Iezusowego	1.
10) Kazania Xiędza Orłowskiego pod czas Koronacyi	1.
11) Głos Pana Kruczącego, toiest Medytacye	1.
12) Ofiara Sprawiedliwosci Duszy Czystusowych	1.
13) Tomasz à Kempis po polsku	1.
14) Reguł Świętego Bazylego. Poczaïowskich Xiążek	2.
15) Kazania na Passyach Postnych	1.
16) Mowca Polsku	1.
17) Duchowna Teologia m 4-to	1.
18) Kazanie o Poswieceniu Kosciola	1.
19) Wypraw do szczęśliwey Wiecznosci	2.
20) Kazania Xiędza Filipowicza in 4-to	1.
21) Konstytucyi Hoyskich in Octawo	1.
22) Teologia moralna Xiędza Anakleta Reiffenstuel m. 4-to	1.
23) Trwałość Szczęśliwa Krolewstw albo ich Smutt Upadek	1.
24) Rozmyslania Tygodniowe in Octawo	1.
25) Rozmyslania in Qudecimo Xiążka	1.
26) Kazania na niedzele bez początku y Końca, stare, podarte, — nieoprawne	1.
27) Dar Wdzęcności in Quarto	1.
28) Nowy Aaron Nazareński IESUS in 4-to	1.
29) Zapłata zaciągnięego Adamowego długu in 4-to	1.
30) Xiążka o Świętym Krzyżu Orłyńskiemu przypisana	1.

Историко-статистическое описание церквей и при- ходовъ Волынской епархіи.

(Продолженіе).

Земли при церкви: усад. и огород. прежней 1 дес. 1739 с. и новой покостельной 3 дес., пахатной въ 3 смѣнахъ въ урочищахъ — «Сосновой», «Дорошовой» и «За Олшанами» 39 дес. 1816 саж., кромѣ того, пахатной при бывшемъ церков. хуторѣ, называемомъ «Бутовцы», 10 дес. 2213 саж. и сѣнокосной 6 дес. 1097 саж.; покостельной земли за с. Счастновкою Крем. у. на самой чертѣ Австрійской границы, въ урочищѣ «Урля» и

«*Бсєндзыха*» — пахатной и сѣнокосной 30 дес., въ урочищѣ «*при Куинировецкой граници*» пахатной и сѣнокосной 16 дес. 1878 саж., — всего 108 дес. 1534 саж. На эту землю плана нѣтъ, а есть только проэктъ отъ 28 ноября 1853 г. Земля черноземна и хорошаго качества, но разбросана въ 10 кускахъ вдали отъ мѣстожителства причта. Значительная часть этой земли надана по эрекціи князя Михаила—Сервація Вишневецкаго отъ 22 апрѣля 1740 г., которая въ подлинникѣ имѣется при церкви. Но такъ какъ въ этой эрекціи мѣры наданныхъ земель точно не обозначены, то при составленіи проэкта, въ руководство принимался имѣющійся на грунтѣ общій планъ имѣнія, составленный въ маѣ 1815 г. уѣзд. землемѣромъ Иваномъ Сухопкимъ и посвидѣтельствованный членомъ сѣздоваго на грунты суда, засѣдателемъ Луцкаго уѣзда Игнатіемъ Конопаткимъ. Согласно проэкту, 9 дес. пахатной въ 3 смѣнахъ и одну дес. сѣнокосной, назначенной священнику изъ узаконенной пропорціи, на основаніи 33-й статьи положенія, обрабатываютъ прихожане, а именно—пашутъ, боронятъ, засѣваютъ, жнутъ, складываютъ, доставляютъ во дворъ священника и обмолачиваютъ, а также носятъ сѣной убираютъ; они работаютъ собственными орудіями, получая отъ священника лишь сѣмена на посѣвъ.

Причтъ: свящ. 240 р., псаломщ. 50 р., пономарь 40 р. и просф. 16 р. Для свящ. домъ новый, кирпичный, о 6 комнатахъ, съ кухней, кладовой и погребомъ, крытъ гонтой, построенъ въ 1890 г. на средства свящ. Ст. Левицкаго (стоитъ 3,200 р.), бывший церковный домъ свящ. былъ очень ветхъ, маломѣстителенъ и сыръ, такъ какъ былъ построенъ изъ плохаго кирпича и безъ извести; хоз. постройки новы и хороши. Для псаломщ. домъ новъ, глинобитный, о 3 комнатахъ, съ кухнею и кладовою, хоз. постройки есть, кромѣ амбара и погреба. Для пон. и просф. есть двѣ избы о двухъ половинахъ.

Въ м. Ожиговцахъ есть однокл. нар. *Училище* Мин. нар. Просв. Въ 1895 г. учениковъ было 49 мал. и 4 дѣв., изъ коихъ католиковъ 5 мал. и 1 дѣв.

По даннымъ за 1896 г., во всемъ приходѣ дворовъ 192, прихож. 1616 д. об. п.; рим.-катол. 28 д. об. п.; евреевъ 239 д. об. п.

Настоятель прихода свящ. *Стефанъ Іосифовичъ Левицкій*, с. свящ., урож. с. Баева Луц. у., студ. Волын. д. сем. вып. 1875 г., 1 годъ обучался въ СПБ. военно-юридич. училищѣ (съ 20 авг. 1875 по 18 мая 1876 г.), съ 18 марта 1877 г. былъ учителемъ рус. яз. въ Мѣлец. д. училищѣ, въ 1877 г.

18 сент. рук. во свящ. въ с. Юськовцы Крем. у., а въ 1882 г. 17 іюня перев. на сей приходъ, гдѣ и нынѣ (1898 г.) служить. Псаломщ. Ѳеодоръ Ѳеодосьевичъ *Жуковичъ*, с. прич., урож. с. Бальковецъ Старок. у., съ 24 іюня 1889 г. служить на семъ приходѣ. Поном. Никифоръ Григорьевичъ *Лобковичъ*, с. прич., урож. с. Порохни Старок. у., съ 21 авг. 1856 г. служить на семъ мѣстѣ. Къ этому приходу принадлежитъ кладбищенская церковь въ томъ м. Ожиговцахъ.

1308. Въ томъ же м. **Ожиговцахъ** есть церковь во имя *Св. Первомученика Архидіакона Стефана*. Построена въ 1885 году на средства прихожанъ (освящена 5 ноября того же года). Кладбищенская, деревянная, крыта жстью и покрашена маслян. зеленою краскою. Имѣеть въ выс. съ крестомъ 14 арш. 11 вер., въ длину 17 арш. 1 вер. и въ ширину 8 арш. 12 $\frac{1}{2}$ в. Кораблеобразна. Однокупольна. Крестовъ три, — одинъ восьми-конечный съ шаромъ на главѣ храма, и два четвероконечныхъ — на алтарной части и на притворѣ. Окна съ желѣзн. решетками 6, выс. въ 1 $\frac{1}{2}$ арш. и шириною въ 1 арш. Колокольни нѣтъ. Вокругъ церк. погоста дерев. ограда. Антиминсъ шелковый розовый, священнод. 20 іюля 1885 г. Волын. Архіеп. Палладіемъ, хранится въ шелковомъ илитонѣ. Иконостасъ двухъ-ярусный, съ колоннами, капителями и карнизами. Царскія врата дерев., въ формѣ креста въ сіяніи, золоченныя. Заслуживаетъ вниманія икона Господа Вседержителя, на холстѣ, стариннаго византійскаго письма (22 $\frac{1}{2}$ × 14 $\frac{1}{2}$ вер.), на ней Спаситель изображенъ держащимъ въ лѣвой рукѣ земной шаръ, на которой изображены райское древо познанія добра и зла, обремененное красивыми яблоками, а подъ нимъ съ правой стороны Ева, преклонившая лѣвое колено, а правую рукою срывающая плодъ, съ лѣвой стороны Адамъ, протянувшій лѣвую руку за запрещеннымъ плодомъ, Спаситель же указательнымъ перстомъ правой руки, поднятой вверхъ, показываетъ, что первые люди нарушили заповѣдь Божию и тѣмъ прогнѣвили всеблагого Бога Творца своего. Иконостасъ этотъ перенесенъ изъ бывшаго Ожиговецкаго Рождество-Богородичнаго храма, устроеннаго изъ рим.-католическаго камен. костела (вышеупомянутаго и уже разобраннаго) и устроенъ въ 1868 г. иконописцемъ Давидомъ Тимофеевичемъ Ясинскимъ (изъ г. Летичева Подольск. губ.) на средства прихожанъ за 420 р. при прих. свящ. м. Ожиговецъ Никитѣ Варжанскомъ. Вышеупомянутая икона Господа Вседержителя сохранилась еще отъ стараго храма, сгорѣвшаго 20 мая 1836 г. Изъ того храма уцѣлѣлъ еще старый готическій мѣдный посе-

ребренный *крестъ* съ пьедесталомъ ($12 \times 5\frac{1}{2}$ вер.) съ рельефными изображеніями Распятія Спасителя съ надписью вверху по латыни I. N. R. I., внизу головы Адамовой и по сторонамъ свв. ангеловъ, а на оборотней сторонѣ съ чеканными изображеніями—символическаго знака римской церкви; вверху св. Ангела, на правой сторонѣ—луны, а на лѣвой солнца; остался отъ временъ уніи. Утварью и ризницею церковь недостаточна. Церковь эта принадлежитъ къ предшественствующему приходу м. Ожиговець.

(Продолженіе слѣдуетъ).

Запросы, на которые желательно получить разъясненіе на XI Археологическомъ Съѣздѣ въ Кіевѣ.

Вопросы общіе.

А. И. Черетинъ. Какимъ путемъ удобнѣе подвинуть впередъ вопросъ о народности племенъ, заселявшихъ среднюю Россію до XI ст.?

I. Древности первобытныя.

1. **В. Б. Антоновичъ.** Похоронные типы въ курганахъ южной части Гродненской губ. (уѣзды Брестскій, Кобринскій, Пружанскій, Слонимскій). Не возможно ли было бы опредѣлить типы кургановъ: ятвяжскій и славянскій и указать ихъ распределеніе и взаимное отношеніе?

2. — Похоронные типы въ курганахъ Холмской земли.

3. — Нѣтъ ли мегалитическихъ сооружений въ гористой западной Волыни?

4. — Нѣтъ ли слѣдовъ свайныхъ построекъ въ большихъ озерахъ въ сѣверной части Владимирскаго и Ковельскаго уѣздовъ (озера: Туръ, Свитязъ, Пулеметь, Крымно и др.).

5. — Нѣтъ ли пещеръ со слѣдами жизни первобытнаго человѣка въ гористой части Волыни.

6. **Н. Ф. Бяляшевскій.** Желательно обследовать въ археологическомъ отношеніи берега рѣки Западнаго Буга въ предѣлахъ Волынской, Гродненской, Люблинской и Сѣдлецкой губерній.

7. — Желательно, чтобы къ Съѣзду была составлена археологическая карта Люблинской и Сѣдлецкой губерній.

8. **В. З. Завитневичъ.** Установить по курганнымъ расколкамъ различіе между славянскимъ и литовскимъ типами погребальнаго обряда и указать границу ихъ соприкосновенія въ области р. Нѣмана.

9. *В. И. Сизовъ*. Культурная исторія урочища «Келесина» на Днѣпрѣ, по находкамъ и раскопкамъ.

10. *А. И. Черетинъ*. Насколько археологическія изслѣдованія подтверждаютъ достовѣрность лѣтописнаго извѣстія о языческомъ похоронномъ обрядѣ Кривичей и Вятичей?

II. Древности историко-географическія и этнографическія.

1. *В. Б. Антоновичъ*. Опредѣлить мѣстоположеніе волинскихъ городовъ, упоминаемыхъ въ лѣтописи, но нынѣ не существующихъ: Небель, Всеволождъ, Городецъ Волинскій, Гнойница, Выгошевъ, Колодажинъ и, если возможно опредѣлить ихъ мѣстоположеніе, то указать памятники старины, оставшіеся отъ княжескаго времени.

2. *Н. П. Дашкевичъ*. Установить границу земель Полянскон и Древлянскон.

3. — Древлянскія историческія преданія.

4. *В. З. Завитневичъ*. Объяснить происхожденіе названія и опредѣлить границы географическаго распредѣленія Руси: Бѣлой, Черной и Желтой.

5. *А. А. Кочубинскій*. Ройны или Райляне въ нынѣшней сѣверной Бессарабіи.

6. — О помастиконѣ Старой Бессарабіи по грамотамъ Славяно-Руссовъ.

7. — Происхожденіе православно-уніатскихъ Мадяръ въ сѣверо-восточной Венгріи.

8. — Теорія Dr. Милитича о болгарахъ Трансильваніи.

9. *Н. И. Петровъ*. Желательна точная формулировка «спорныхъ вопросовъ по топографіи Кіева» и особенно относительно плана Кіева 1638 года, возбужденныхъ профессоромъ С. Т. Голубевымъ, и рѣшеніе этихъ вопросовъ.

10. *М. М. Плохинскій*. Архивныя данныя о заселеніи нѣмецкими колонистами Бѣловѣжской пустоши.

11. *Э. Н. Сетэля*. Какія заключенія можно вывести по даннымъ языка и другимъ обстоятельствамъ о древнѣйшей культурѣ Финно-угровъ. Какова была степень образованія, на которой находились предки нынѣшнихъ западныхъ Финновъ и Мордвы въ то время, когда тѣ и другіе говорили однимъ общимъ языкомъ?

III. Памятники искусствъ и художествъ.

1. *Н. В. Покровский*. Какія требованія должны быть предъявляемы къ научной реставраціи памятниковъ стариннаго русскаго иконописанія?

2. — Какія требованія должны быть предъявляемы къ научной реставраціи памятниковъ старинной русской архитектуры?
3. *В. В. Суловъ.* Постепенное искаженіе памятниковъ русской архитектуры и средства къ ихъ охраненію.
4. — Охарактеризовать отрасли искусства въ древнемъ быту русскаго народа по вещественнымъ памятникамъ.

IV. Бытъ домашній, юридическій, общественный и военный.

1. *П. В. Владиміровъ.* Существовали ли въ древней Руси до XV ст. правильно организованныя школы и, если существовали, то гдѣ искать ихъ слѣдовъ?
2. *Д. П. Миллеръ.* Судебное устройство въ Малороссіи отъ 1648 г. до реформы 1763 года.
3. *Н. И. Петровъ.* Данные для исторіи православной Гойской или Гошанской коллегіи на Волыни XVII вѣка.
4. *М. М. Плохинскій.* Необходимость составленія объяснительнаго словаря товаровъ, которыми торговали на Руси въ XVII—XVIII вв., особенно на югѣ.

V. Древности церковныя.

1. *А. И. Кирпичниковъ.* Вліяніе русской иконописи на афонскую въ XVI—XVII вѣкахъ.
2. *Н. И. Петровъ.* Кіевская старина по древнимъ энколпіонамъ, крестикамъ и образкамъ.
3. *Н. В. Покровский.* Черты русской самобытности въ памятникахъ искусства Кіевского періода (X—XII в.).
4. *Н. И. Троицкій.* Желательно получить къ Съѣзду свѣдѣнія, гдѣ и какія находятся вериги и древнія параманды (по возможности точное описаніе матеріала, вѣса, вида и проч.).
5. *А. С. Хахановъ.* Грузинскія древности въ ризницахъ кіевскихъ храмовъ.

VI. Памятники языка и письма.

1. *П. В. Владиміровъ.* Какіе переводы съ греческаго и другихъ языковъ были сдѣланы въ передѣлахъ древней Руси до XIV ст.?
2. *А. И. Кирпичниковъ.* Взаимодѣйствіе русской письменности въ XVI и XVII столѣтіяхъ.
3. *Н. И. Петровъ.* Желательно было бы имѣть ко времени Съѣзда описаніе собранія кіево-софійскихъ рукописей, какъ единственно остающихся въ Кіевѣ безъ описанія.

VII. Древности классическія, византійскія и западно-европейскія.

1. *М. С. Корелинъ.* Что дала антропологія и сравнительное языковѣдѣніе для древней этнографіи Италіи?
2. *Н. И. Трошійскій.* Нельзя ли опредѣлить общія типическія черты лицевыхъ композицій на западныхъ порталахъ храмовъ готической архитектуры (Страсбургскаго собора и др.)?
3. *Э. Р. фонъ-Штернъ.* Опредѣлить по археологическимъ даннымъ, особенно по находкамъ кладовъ (Depotsfunde), какъ далеко распространялись въ придиѣпровскій бассейнъ сношенія съ классическими народами и ихъ вліяніе.

VIII. Древности южныхъ и западныхъ Славянъ.

1. *Т. Д. Флоринскій.* Пересмотръ (въ цѣломъ и частяхъ) вопроса о расселеніи славянъ и объ образованіи славянскихъ народностей на основаніи новѣйшихъ данныхъ исторической этнографіи и діалектологіи.

IX. Древности восточныя.

1. *И. А. Линниченко.* Общій очеркъ сношеній Кіевской Руси (до Татаръ) съ Востокомъ.
2. *М. В. Никольскій.* Нѣтъ ли въ устныхъ и письменныхъ преданіяхъ кавказскихъ народовъ упоминанія о народѣ *Халдеевъ* или *Халдійцевъ*, одноименномъ съ Халдеями Месопотаміи, жившемъ въ Курдистанѣ и около Чернаго моря?
3. *А. С. Хахановъ.* Поселенія Грузинъ въ Полтавской и Харьковской губерніяхъ.

X. Нумизматика и сфрагистика.

1. *А. И. Черепнинъ.* Можно ли считать вполне устраненнымъ мнѣніе объ обращеніи кожаныхъ денегъ на Руси до XV ст.?

XI. Памятники археографическіе.

1. *Нижегородская и Ярославская Архивныя Комmissiи.* О выработкѣ общей программы дѣятельности Архивныхъ Комmissiй.
2. *Н. И. Петровъ.* Желательны были бы разборъ и приведеніе въ извѣстность содержанія стараго архива Кіевской Духовной Консисторіи.
3. *В. Н. Сторожевъ.* Составить обзоръ хранящихся въ Московскомъ Архивѣ Министерства Юстиціи документовъ касающихся исторіи Малороссіи вообще и Кіева въ частности, при чемъ желательно, чтобы особенное вниманіе обращено было:
1) на дѣла Кіевского стола, Разряда, Малороссійскаго приказа,

Петровскихъ—Сената и Коллегій, 2) на данныя экономическаго быта и 3) на точное и окончательное уясненіе отношенія, въ какомъ находятся изданные Н. П. Костомаровымъ и Г. Θ. Карповымъ документы XVII столѣтія къ тѣмъ, которые остались неизданными, и на то, чтобы характеризованы были самыя издательскіе приемы двухъ названныхъ лицъ.

4. — Выработать приемы систематическаго и строго научнаго описанія и изданія документовъ центральныхъ и областныхъ учреждений Россіи XVIII столѣтія.

5. — Представить опытъ документальной разработки исторіи Помѣстнаго приказа и Вотчинной Коллегіи по столбцамъ, книгамъ и связкамъ, хранящимся въ Московскомъ Архивѣ Министерства Юстиціи.

6. — Составить систематическое и строго научное описаніе такъ называемыхъ грамотъ Коллегіи Экономіи, хранящихся въ Московскомъ Архивѣ Министерства Юстиціи.

7. — Не слѣдуетъ ли принять скорыя и рѣшительныя мѣры по вопросу о предоставленномъ губернскимъ Ученымъ Архивнымъ Коммисіямъ правѣ опѣнки архивныхъ документовъ съ точки зрѣнія необходимости одни сохранить, другіе подвергнуть уничтоженію?

Содержаніе Майской книжки журнала «Душеполезное Чтеніе».

I. Архиастрское привѣтствіе высокопреосвященнѣйшаго Владимира, Митрополита Московскаго своей новой паствѣ. (Съ приложеніемъ его портрета). II. Нравственный образъ Іисуса Христа и о подражаніи Христу. Преосвященнаго Никанора, Епископа Смоленскаго и Дорогобужскаго. III. Изъ автобіографіи игумена Нароенія. Сообщилъ, съ предисловіемъ, редакторъ «Троицкихъ Листковъ» Архимандритъ Никонъ. IV. Вѣсѣды на евангеліе отъ Іоанна. Святѣйшаго Патріарха Вселенскаго Аноима VII. Перевелъ съ греческаго Настоятель Русской Придворной церкви въ Карлсруѣ Прот. А. К. Смирнополо. V. Къ чему обязываетъ насъ имя христіанина? Преосвященнаго Виссаріона, Епископа Костромскаго. (Къ 3 мая). VI. Небесная радость послѣ побѣды надъ врагами спасенія. Его-же. (Къ 9 мая). VII. Объ утѣшеніяхъ по случаю Крестинъ, Свадебъ, Похоронъ. Его-же. (Къ 10 мая). VIII. Сравненіе дающихъ съ принимающими. Его-же. (Къ 17 мая). IX. Состояніе души, облагодѣтельствованной Святымъ Духомъ. Его-же. (Къ 24 мая). X. О воспитаніи благородной дѣвицы Князя А. А. Ширинскаго-Шихматова. Сообщилъ Прот. В. І. Жмакинъ. XI. Памяти Протоіерея Троицей, на Арбатѣ, въ Москвѣ, церкви Иполита Михайловича Богословскаго-Платонова. Прот. В. С. Маркова. XII. Святитель Теофанъ затворникъ и подвижникъ Вышинской пустыни. И. А. Крутинова. XIII. Письмо Преосвященнаго Теофана-затворника Къ Н. И. К. XIV. Катихизисъ

ческія Бесѣды. Свщ. С. М. Садгоровскаго. XV. Монахи Одо Монашества. О. Инспектора Филаретовскаго Епарх. учил. М. І. Хитрова. XVI. Святый праведный Филаретъ милостивый. Его-же. XVII. Воспоминанія о Филаретѣ Митрополитѣ Московскомъ. Свщ. О. Василия Булгакова. XVIII. Бископреевощенный Сергій Митр. Московскій. Проф. М. Д. Акад. Н. Н. Корсунскаго. XIX. Изъ путевыхъ записокъ поклонника Святѣмъ мѣстамъ священнаго Востока. Свщ. А. В. Анисимова. XX. Письма Іеросхимонаха Отца Амвросія. Сообщилъ Начальникъ Оптинскаго Скита Іеромон О. Іосифъ. XXI. Къ вопросу объ единеніи Англиканской Епископальной церкви съ Православною. С. Н. Чистлова. XXII. Низложеніе злоумышленій чловѣческихъ. XXIII. По поволу дивнаго чуда. Православнаго Читателя. Отъ Редакціи. Объявленія.

Содержаніе седьмой книжки богословско-философскаго журнала «Вѣра и Разумъ» за 1898 годъ.

1. Отдѣлъ церковный: ученіе св. Отцовъ церкви о познаваемости Бога въ опроверженіе аріанскихъ заблужденій. С. Лосева. Иннокентій, Митрополитъ Московскій и Коломенскій (продолженіе Проф. И. Корсунскаго. Перемѣны въ положеніи католической церкви въ Россіи при Николаѣ І. (окончаніе) К. Богословскаго. II. Отдѣлъ Философскій: Законы мышленія съ психологической точки зрѣнія С. Кулишсена. Философская основа Эволюціи. (Окончаніе). Отношеніе г. Директора Импер. Публ. Библіотеки на имя Высочайше-преев. Архіепископа Харьковскаго Амвросія. Отъ Императорскаго Московскаго Археологич. Общества. III. Листокъ для Харьковской Епархіи.

СОДЕРЖАНІЕ: Учрежденіе въ г. Житомирѣ—Волынскомъ монастыря въ связи съ общимъ состояніемъ православно-русскаго дѣла въ городѣ и краѣ въ прежнее и настоящее время. Тригорскій Преображенскій монастырь (окончаніе). Историко-статистическое описаніе церквей и приходовъ Волынской епархіи (продолженіе). Запросы, на которые желательно получить разъясненіе на XI Археологическомъ Сѣздѣ въ Кіевѣ. Объявленія.

Дозволено цензурою. Кременецъ. 1 Мая 1898 года.

Редакторъ П. Бѣляевъ.